S-67

ŞCOALA BASARABEANĂ

REVISTA CORPULUI DIDACTIC PRIMAR DIN MUNICIPIUL CHIŞINĂU
ŞI JUDEŢUL LĂPUŞNA

Ţara Haţegului . . . . . Gh. Raşcu
Şcoala psihologică . . . . . Vasile I. Chicu
Şcoala şi străjeria . . . . . N. Olaru
Atitudinea contemplativă . . . . . G. Meniuc
Ora de lucru manual . . . . . P. Ţanţu
Chemarea de astăzi a învăţătorului român . . . N. Olaru

CRONICA

INSEMNĂRI: Bibliotecile comunale. Depunerea jurământului noilor comandanţi străjeri. Sădirea pomilor.

CĂRŢI: N. F. Costenco: *Ore*, poeme (P. Crihan). Const. Moscu: *Istoria didacticei la Români* (Eugen Credinţă). Vasile Pârvan: *Datoria vieţii noastre* (Nicolae Blăgoi).

REVISTE: România literară; Parlamentul românesc; Sănătatea; Universul literar; Bibliografie.

MARGINALIA: Renovarea umanismului. Instinctul cultural.

BULETIN PROFESIONAL

ANUL VII, Nr. 4 APRILIE 1939

Anul VII, Nr. 4 Aprilie 1939

ŞCOALA BASARABEANĂ

REVISTA CORPULUI DIDACTIC PRIMAR DIN MUNICIPIUL CHIŞINĂU ŞI JUDEŢUL LĂPUŞNA

Ţara Haţegului

In colţul de S-W al Transilvaniei există o depresiune intra-carpatică, unică în ce priveşte însemnătatea istorică şi etnografică pentru noi Românii. Aici a fost inima Daciei viteazului Decebal, care a îndrăznit să se măsoare cu cea mai mare împărăţie de pe vremea aceea. Din ciocnirea acestor două lumi s'a născut poporul nostru, care mai târziu, se organizează în cnezate libere, din care se scoboară acel Ioan Corvin de Huniade, mare luptător contra Turcilor; de aceea cu drept cuvânt ţara Haţegului poate fi numită leagănul poporului nostru.

Haţeg înseamnă pădure, [1]) şi întreaga regiune numără 90% populaţie românească [2]). Ţăranii, cu moravuri aspre şi asemănători la înfăţişare cu strămoşii Daci, duc şi astăzi o vieaţă primitivă, cu aspect, limbă şi obiceiuri arhaice.

Cunoscând regiunea, pe care am colindat-o în două rânduri, voi spicui câteva realităţi caracteristice, în speranţa de a trezi în sufletele cititorilor, dorinţa de a o vedea aievea.

***

Minunata văgăună intra-montană, nu întrece în suprafaţă delta Dunării şi are o înălţime de 200—350 m. deasupra mării, ridicându-se dela valea Mureşului spre miazăzi. Munţii înconjurători, care o închid ca pe o căldare uriaşă, sunt compuşi din roci cristaline — cu excepţia regiunei carstice Ohaba—Ponor. Porţile prin care putem pătrunde în această cetate naturală sunt: pasul Merişor (759 alt.) între munţii

1) Aici pădurile se scoboară mai jos ca în Oltenia de peste munţi.
2) Invers ca în ţara Secuilor, unde abia 10% sunt Români.

МССР Государственная республиканская библиотека им. Н. К. Крупской
С.Х.-6767
4392

Retezat şi Sebeş — la sud — Poarta de fier (656 alt.) între Retezat şi Poiana Ruscăi — la apus — şi valea Streiului care udă întreaga depresiune—la nord—şi deschide drumul dinspre valea Mureşului, gâtuită şi ea între munţi [1]). Prin toate aceste porţi, pe unde astăzi pătrund şosele şi căi ferate, pe vremea lui Decebal au răzbit îndrăzneţele legiuni romane, iar mai târziu Turcii, după cum se adevereşte prin săpături, documente şi monumente comemorative.

Regiunea fiind bine adăpostită, are o climă cu uşoară nuanţă mediteraneană. Liliacul de pădure, castanii dulci[2]) din jurul mânăstirii Prislop şi mai ales din satul Râul de mori, livezile de nuci şi podgoriile din Haţeg, Ocoliş şi Băeşti, cultura porumbului şi coacerea perfectă a prunilor şi merilor *Ionathan*—din care se fabrică „vinarsul"—lanurile de porumb şi vipera cu corn, ne probează afirmaţia de mai sus. Pe Retezat trăieşte râsul sau pantera Carpaţilor, care nu se mai întâlneşte decât în munţii Rodnei. Facultatea de ştiinţe din Cluj a reuşit, prin legea reformei agrare, să înfiinţeze aici un parc naţional între Zănoaga şi Pelaga, unde se află şi cel mai mare lac glaciar din ţara noastră (10 ha. şi 16 m. adâncime), în suprafaţă de 160 km.[2] Fiind proprietate particulară, flora şi fauna e neatinsă, deoarece n'au fost exploatări, nici distrugeri de vânat.

* * *

Prima dată am intrat prin Merişor cu auto—venind dela Petroşani—iar a doua oară prin Poarta de fier cu trenul—venind dela Caransebeş. La Zeicani, un monument de piatră ridicat de unguri în 1896 are următoarea inscripţie: „Ion Corvinul, cu ai săi 15 mii de viteji în 6 Septembrie 1442 zdrobit-a în această strâmtoare, oastea de 80.000 a beilor-begului Şabedin voind să pătrundă în Transilvania. In amintirea eternă a acestui strălucit fapt de arme, ridicat-a acest monument publicul judeţului Hunedoara, în anul milenar al cucerirei patriei".

Am trecut apoi prin Poarta de fier, vale techtonică strâmtă şi pitorească şi m'am oprit la Grădiştea romană,

1) Vezi harta.
2) Poporul pronunţă *gâstani*.

pentru vizitarea săpăturilor şi a descoperirilor arheologice făcute acolo de profesorul *Daicovici* dela Cluj. Dar eu voiam să mă întâlnesc cu un ţăran neaoş român, băştinaş de pe aceste locuri, ca să aud din gura lui ce fel de oameni trăiesc prin părţile acelea, pentru ca să ştiu încotro să-mi îndrept paşii. Ocazia a vrut să întâlnesc pe moşia contelui Lonay, care a fost expropriată şi dată generalului francez Berthelot, pe un ţăran plugar trecut de jumătatea vieţii. După ce mi-a spus că în fiecare primăvară plugarii scot la arat săgeţi ruginite din pământ, îl întreb: „Cum se cheamă oamenii cari trăiesc prin părţile voastre şi ce bogăţii au?

— Cei de pe vale adică Ţărenii, au de secere, Mărginenii de pe Sebeş au de coasă, iar Pădurenii au de topor.

La început credeam că e cimilitură, dar mai târziu umblând prin sate am aflat că Ţărenii au grâne, Mărgineni au fâneţe şi vite frumoase, iar Pădurenii de pe Poiana Ruscăi sunt lemnari şi cărbunari.

— Dar pe Retezat nu sunt oameni?

— Ba da, acolo trăiesc Poenarii.—Cu cine seamănă ei?

— Nu seamănă cu nimeni!—Cum aşa? ei n'au nimic?

— Ba da, Poenarii au de umblet... şi cu aceste vorbe, haţeganul scump la vorbă, m'a părăsit definitiv.

Au de umblet! adică sunt păstori transhumanţi, care umblă cu turmele dela munţi la şes şi vice-versa.

Nerăbdător m'am dus la toţi pe acasă, ca să-i cunosc mai de aproape şi m'au atras mai întâi *Pădurenii*, căci simţeam în mine atavismul înaintaşilor mei, fraţi cu codrul. Poiana Ruscăi are pădure pe poale, mai sus culturi în terase şi sus pe plaiu, satele. Peste tot sărăcie şi gospodării neîngrijite. Neputând trăi cu ce au, Pădurenii lucrează la pământ pe vale, unde se scoboară de trei ori pe an; în Mai la săpat, în Iulie la seceriş şi în Septembrie la cules porumbul.

La ei acasă sapă în Iunie, seceră secara în August şi culeg poame în Octombrie—toate fiind mai târziu, din cauza altitudinei. Ce curioasă priveliţte trebue să fie când vin toamna acasă, încărcaţi cu saci de făină pe spetele cailor...

Dar nici iarna nu stau pe acasă, căci pleacă la pădurile statului sau ale particularilor, de unde se întorc, în

Aprilie, cu ceva bani agonisiţi. Satele lor împrăştiate pe plaiu, cu case risipite la peste 1100 m. altitudine, duc mare lipsă de apă. Fântânile sunt cu capac şi cu lacăt!

Costumul naţional e pitoresc şi are trei culori: negru, roş şi albastru.

Mărginenii, cu sate pe terasele inferioare ale munţilor, sunt mai înstăriţi, fiind proprietari de fâneţe, făcând şi agricultură intensivă şi având şi vite, cu care vin la bâlciul din Haţeg în căruţi încărcate cu cartofi, varză, fructe, putine cu miere şi păsări.

Muntenii, veniţi în secolul al 18-lea de peste munţi, s'au asimilat cu pădurenii, împrumutându-le până şi graiul. Toţi au ca principală ocupaţie tăierea copacilor şi prepararea mangalului pentru fabrici.

Ţărenii au satele cele mai frumoase, unele deşirate în lungul apelor (Vălioara, Vâlcele, Râuşor, Valea Dăljei, Răchitoasa) şi altele îngrămădite, cu uliţi strâmbe (Grădiştea, Clopotiva, Cerbu). Casele nu sunt la drum (ca în cele deşirate), ci stau în mijlocul ogrăzilor cu faţa spre miază-zi, fiind construite în bârne, cu acoperiş ţuguiat de draniţă.

Am intrat în multe case. La intrare este o tindă prin care pătrunzi în camara cu pivniţă. Din tindă dai în odaia de locuit unde adeseori se află şi vatra. Laibărul la bărbaţi şi opregul la femei, îi deosebeşte la port de Românii din Oltenia.

Poenarii n'au sate decât dincolo de munţi, în Oltenia, dar au stâni stabile de câte 2—3000 de oi. Munţii erau pe vremuri proprietatea lor. Ciobanii sunt tocmiţi cu simbrie şi au baci şi băciţe. Stânele sunt alcătuite din oile şi caprele (însemnate) ale gospodarilor. Stâna are două încăperi: *celarul* (depozit de brânză) şi locuinţa oamenilor. La comarnic se adună oile şi la strungă se mulg. Costumul Poenarilor, păcurari din moşi strămoşi, cu sarica de pe care se scurge uşor apa de ploaie, şi gluga de pe umeri, îi aseamănă perfect cu Dacii de pe columna lui Traian.

* * *

Populaţia românească e autohtonă şi vechimea ei ne-o probează toponimia regiunii, care e în întregime latină ori

slavă [1]). Nu există decât un singur sat cu nume maghiar: Fizeşti. Pe valea Cernei (afluent al Mureşului), a Streiului şi a Bistrei sunt 18 *ohabe*, adică sate scutite de dările domneşti. Există şi un părâu Barbat, după numele unui frate al lui Litovoi. La numele ţăranilor de: Harţog, Cerna, Dan, Bălan, Avram, Staicu, Pătru, Păiuţ, Udrea, se adaugă mai totdauna porecla de *Băsarabă*. Limba e arhaică. Afară de cuvinte rare ca: *vraniţă* (poarta grajdului), *puiag* (podul grajdului), *cotarcă* (magazie), *colnă* (şopron), *târnaţ* (tindă), *stabor* (uşă), *căloniu* (vatră) *procoiţe* (pături), etc. au obiceiu de a prescurta vorbele: mâncă, lucră, uscă, gătarăm treaba, etc.

Păcat că această populaţie atât de originală şi străveche este staţionară. Dela 1919—39 nu numai că n'a crescut, dar încă s'a împuţinat cu 4000 suflele. Comparând-o cu populaţia din bazinul Pietroşanilor care creşte prin emigrări sau cu aceea a judeţului Tighina — cel mai prolific judeţ din ţară— care în acelaş interval a crescut cu 70.000 suflete, sunt înclinat a crede că acest fapt se datoreşte influenţei şvabilor din Banat, care de frica împărţirii moşiei au ca lozincă: *Zweikindersistem.*

* * *

Ţara Haţegului are şi o mare însemnătate economică pentru ţara noastră. O excursiune şcolară în această parte a ţării, ar avea de vizitat: minele de limonită şi de sideroză dela Ghelar şi Teliuc, precum şi uzinele metalurgice dela Călan, Hunedioara şi Cugir. Noroc că combustibilul nu e departe: în basinul carbonifer al Pietroşanilor. Se mai extrage marmoră la Bucova, fosfaţi la Pui şi talc la Cerişor.

---

[1]) Prima dată ţara Haţegului apare într'un document din 1247 prin care regele Bela IV al Ungariei, dăruieşte ca feud terra Harsoc voevodului Litovoi din ţara Loviştei, ca s'o stăpânească până la moarte.

In secolul al 14-lea apar în documente aproape toate satele din ţara Haţegului, din care rezultă că populaţia era românească, cu organizaţie autochtonă şi autonomă faţă de regii maghiari. Pământul este posesiune regală, iar populaţia *fideles nostri valahi.* Cnezii români pomeniţi în documente, se adunau în castelul din Haţeg sub preşedinţia castelanului regal, care încasa dările adunate (afară de ohabe). Mai târziu Ţara Haţegului ţine de banatul Severinului împreună cu ţara Amlaşului şi Făgăraşului (dovadă titlul lui Mircea cel bătrân).

Haţegul din centru (321 alt.) are multe fabrici. Există şi izvoare minerale la Călan (pe Streiu) cu temperatură de 29°, cunoscute de pe timpul Romanilor.

La Hunedioara (231 alt.) se poate uşor vizita castelul Huniazilor din 1452, restaurat de contele Bethlen în 1601. Un incendiu l-a stricat în 1873, dar a fost reparat în 1907. In interior poţi admira biserica cu fresce şi sala de arme.

* * *

In anul 110 s'a zidit *Colonia Ulpiq Traiana Augusta Dacica* nu departe de Poarta de fier, unde e azi satul Grădiştea. Aici se întrunia *Concilium trium Daciarum* (230) căci existau trei Dacii: Apulensis, Malvensis şi Porolisensis.

După părăsirea Daciei (271) cetatea s'a distrus şi cu timpul s'a acoperit cu pământ. De atunci toţi au scos piatră cioplită şi ornamente, cu cari şi-au zidit case şi biserici. In 1738 mult material cu inscripţii a fost dus la Buda Pesta şi Viena, iar în secolul trecut la Deva, Lugoş şi Cluj. După război s'au făcut săpături şi s'a întemeiat un muzeu chiar în Grădiştea, unde poţi admira pietre cu inscripţii: Legiunea I Minerva, III Flavia, V Macedonica, XIII Gemina. Din nefericire aceste săpături au fost întrerupte în 1934 din lipsă de fonduri.

Am admirat *Collegium augustalium*, foarte bine păstrat, cu sălile încălzite pe vremuri printr'un sistem central. S'a descoperit pardoseală de lut ars în mozaic, cisterne, sanctuare, socluri de statui şi canale.

Forum e o frumuseţă, având coloane cu capiteliuri şi fiind îmbrăcat în marmoră.

Amfiteatrul putea cuprinde 8000 spectatori. Se văd şi azi celulele unde erau închise animalele sălbatice, loja oficială şi scaune de piatră cu numele abonaţilor.

Templul zeiţei Nemesis — a gladiatorilor — frigidarium adică baia, un templu sirian şi spre sud, *necropola* care ocupă 3 ha. Multe pietre funerare au pe ele inscripţia *sit terra levis.*

Din vizitarea acestor ruini, te convingi că Ulpia Traiana era un oraş mare ca şi Pompei, în care trăia elita aristocraţiei romane şi dace.

La *Densuş*, de unde se trage familia Densuşianu, se află o biserică unică în ţară. Aici a fost mausoleul lui Longinus — un general al lui Traian — şi peste dânsul s'a zidit biserica cu pietre cioplite din Grădiştea (1400). Înăuntru se află icoana Maicii Domnului, foarte veche. Se mai pot admira biserici vechi, în satele Cristur (1417) Cinciş (1450) Sângiorz (1408, zidită de Laţcu Kenduş, castelan de Haţeg) Sf. Maria din sec. 14 cu fresce originale etc.

* * *

Inainte de plecare am vrut să văd cetăţile de pe Grădiştea Muncelului. Din Orăştia te urci pe valea Costeştilor spre sud, până când descoperi sus la 1200 m. ruine de cetăţi cu ziduri şi turnuri, în cari s'au găsit obiecte şi arme de metal, scoase de profesorul Teodorescu dela Cluj. Aceste cetăţi se crede că au fost cetăţi de refugiu, de oarece au un perimetru foarte mic şi cu siguranţă în una din ele şi-a ridicat viaţa Decebal cu ai săi.

Adevărata Sarmisegetuză a fost descoperită în Aprilie 1937 de *Dl. Colonel Zagoritz* pe dealul Sub-Cetate (519 alt.) în centru depresiunei, unde există turnul Vecel. Argumentele pe cari le aduce Domnia sa, în cele două broşuri apărute în 1937 la Ploeşti, sunt deplin convingătoare :

1. Traian a pătruns prin Poarta de fier şi Ulpia Traiana s'a ridicat mai târziu, pe locul primului lagăr construit de armata romană după ieşirea din defileu.

2. Aici nu putea să fie Sarmisegetuza — cum se scrie în toate tratatele de istorie—de oarece Dacii nu construiau cetăţi pe fundul văilor şi pe loc deschis.

3. Romanii urcându-se pe munţi ar fi putut uşor învălui această cetate şi chiar prinde pe toţi apărătorii ei, dinspre valea Jiului.

4. O capitală de ţară nu se aşează în preajma unui defileu de frontieră şi încă înapoia lui !

5. Toate obiectele găsite în săpăturile dela Grădiştea sunt de provenienţă pur romană.

Masivul deluros de lângă satul central Sub-Cetate şi Haţeg se află: 1) la răscrucea celor 3 drumuri de care am vorbit la începutul acestei descrieri.

2. Poziţia e centrală şi strategică.

3. Cetatea—a cărei ziduri s'au descoperit şi care avea 6 porţi—are o suprafaţă cât a Insulei Şerpilor, putând perfect adăposti 10.000 oameni, iar întregul masiv, peste 100.000 luptători.

4. Cetatea în interior are izvoare, deci putea rezista lung timp la un asediu.

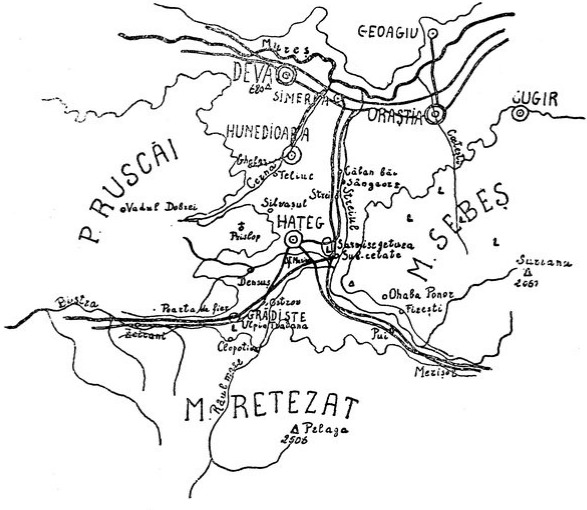

Dar chiar dacă toate aceste argumente ar fi combătute, există documentul cel mai convingător prin care se dovedeşte că descoperirea D-lui Col. Zagoritz este binevenită. Harta romană sau tabula Peutingeriana apărută în sec. V şi descoperită la un anticar din Viena în anul 1738, ne arată clar drumurile romane, cari serveau armatei de uscat. Ei bine, în partea relativă la Dacia, se vede clar o localitate *Ad aquas*, care s'a identificat perfect cu băile Călan şi la

câteva mile spre sud se scrie *Sarmatge*, adică Samisegetuza. Ori această distanţă este identică cu acea de azi, între băile Călan şi Sub-Cetate.

* * *

Cu inima şi mintea plină de amintiri neşterse, mă pregăteam să părăsesc cu trenul regiunea, când mă întâlnesc în Haţeg cu doi prieteni, cari echipaţi în costume turistice erau gata de plecare, pentru urcarea Retezatului. Prins şi eu în entuziasmul lor juvenil, pornim de cu zori şi pela 3 după amiază ne aflam aproape de vârf, când deodată se schimbă vremea şi ne văzurăm înconjuraţi de negură. Furăm nevoiţi a bate în retragere spre o stână din apropiere şi ajunşi acolo în concertul cânilor şi strigătul poenarilor, deodată, minune Dumnezeiască, ne apare întregul şes al Haţegului în plină lumină solară! Contrastul era izbitor!

Vedeam oraşele cu fumul fabricilor, apele albastre şi şoselele albe precum şi petele de verdeaţă ale grădinilor, în cel mai mare atlas posibil! A fost o viziune scurtă, dar atât de impresionantă că nu mi se va şterge din suflet până la sfârşitul vieţii!

Prof. **Gh. Raşcu**

Şcoala psihologică*)

Descoperirea copilului, *recunoaşterea* lui ca unitate organică distinctă, ca individualitate cu valoare prin sine însăşi, a format piatra de hotar în orientarea psiho-pedagogiei moderne şi contemporane.

O întreagă arhitectură educativă a trebuit să-şi modifice radical structura, conformându-se realităţii până atunci ignorată, copilul. Evul mediu pedagogic, sinonim cu epoca de neglijare totală a materialului uman destinat unei influenţe educative, *hotărîtă de un anumit ţscop moral-social*, n'a putut rezista valului de gândire şi experienţă psihologică nouă, care venea să *restitue* copilăriei cel mai înalt al ei drept: *putinţa de a-şi desfăşura în voie atribuţiile creatoare; deplina libertate funcţională în drum către actualizarea spontană a energiei pe care o ascunde, în valori corespunzătoare intereselor specifice acestei vârste..*

Psihologia divulgă în copil, *omul în devenire, fiinţa în evoluţie*, caracterizată prin interese şi dorinţi, prin nevoi şi aspiraţii proprii, toate scăldate într'un neîntrerupt dinamism; psihologia vede în fiecare odraslă umană o individualitate, un mănunchiu anumit de putinţi native (calităţi în devenire), care, desvoltate şi împletite cu achiziţiile din cursul vieţii, vor realiza *omul-caracter*. In locul vechii concepţii *plane*, deci, care investea pe toţi copiii cu aceleaşi rezerve energetice şi şi cu aceleaşi nevoi, psihologia nouă bazată pe studii serioase şi amănunţite asupra vieţii infantile, instaurează principiul *individualităţilor distincte*, în virtutea căruia, fiecare ins reprezintă o unitate psiho-fizică dotată cu un *stil structural* deo-

*) Consideraţiuni pe marginea volumului întâiu din lucrarea d-lui *I. Nisipeanu*, *apărut în editura „Cugetarea"*.

sebit de a celorlalţi. Şi ca urmare, educaţia trebue să ţină seamă de această realitate. Trebue, cu alte cuvinte, să respecte psihologia copilului în toată adâncimea ei, căutând să-i desvolte *profilul putinţelor iniţiale*, cât mai complect şi cât mai apropiat de sensul lor nativ pe de o parte şi de acela al scopului moral-social al vremii, pe de altă parte. *Şcoala trebue să fie psihologică.*

* * *

Unei astfel de şcoli îi închină şi d. I. Nisipeanu volumul de care ne ocupăm aici, după noi, una din cele mai consistente lucrări apărute pe ogorul literaturii noastre pedagogice.

Ceea ce face valoarea fără precedent a acestei cărţi, este atitudinea reală şi documentată pe care o ia autorul faţă de problemele unei şcoli psihologice la noi, alături de critica necruţătoare a tuturor prejudecăţilor şi practicilor eronate din câmpul didacticismului românesc.

Contra tuturor formelor nebuloase generatoare de erori, contra tuturor concepţiilor neconforme cu realitatea, d. I. Nisipeanu ridică puterea experienţei împletite cu tăria adevărului cules din însăşi viaţa şcolei.

Relaţia dintre concret şi abstract arată d-sa—este greşit interpretată de o mare parte dintre didacticienii contemporani. „Adesea se confundă concretul cu simplul şi se dublează principiul: *să mergem dela concret la abstract*, cu principiul: să mergem dela simplu la complicat. Deci concretul ar fi şi simplu, şi abstractul şi complicat" I. 19).

Copiii nu se supun în evoluţia intereselor lor naturale, acestui *enunţ*. In manifestările lor ei nu urmează totdeauna (sau chiar extrem de rar), acest drum, pentrucă „la ei, adesea, ce e complicat e şi concret, şi de aceea şi uşor, şi ce e simplu e abstract şi de aceea greu". In desen, copiii nu pleacă dela forme simple: punct, linie, figură geometrică, etc., ci dela forme complexe. Ei desemnează oameni, (şi ce este mai complicat decât omul!) animale, arbori, etc., toate păstrând pentru dânşii o semnificaţie motrice, un anumit „rol". Căci în viziunea copilărească, scena şi rolul sunt atribute indestructibil legate de orice obiect. Schema, desenul liniar, simplu,

vine ca un derivat din formele complicate şi pitoreşti ale celor dintâi expresiuni figurate prin creion, cărbune, culori, cerneală, etc. Pe copil îl interesează totdeauna, mai mult amănuntul, articulaţiile nesfârşite ale unei teme, decât expresia ei simplă şi deci abstractă.

De aici urmează cu necesitate: *„înlocuirea desenului de puncte şi linii, şi figuri simple, abstracte, artificiale, prin desenul viu, de obiecte şi fiinţe din natură"*, pentru a respecta la copil mersul *„dela complicat la simplu, dela concret la abstract"* (pag. 22—23).

Respectând acest adevăr, la cânt va trebui să predăm odată şi în întregime atât textul cât şi muzica; iar la scris, cetit, metoda *sintetico-globală* pare a fi mai bogată în rezultate şi mai pe măsura copiilor.

Pentru manualul de cetire şi pentru cartea de lectură în general, rezultă o consecinţă extrem de importantă: volumele care se adresează copiilor trebue să cuprindă *bucăţi lungi, bogate în fapte şi peripeţii, cu o acţiune fluidă, vie. Dinamismul povestirii, verosimilul* (chiar când elementele naraţiunii ţin de domeniul fantasticului), şi *actualul*, iată calităţile care dau putinţă unei bucăţi să cucerească sufletul micilor ascultători sau cititori, iar prin aceasta, să formeze gustul contactului permanent cu cartea. (Aici d. I. Nisipeanu dă câteva exemple de bucăţi ce s'ar putea folosi în acest scop: *„Degeţel; Marea fermecată"*, de H. Schawellmann, *„Cei şapte leneşi; Călătoria miraculoasă a lui Otto în Saxonia de jos"*, de Fritz Gansbérg; *„Don Quijote; Sub aripile morii"*, de René Somoy, etc., iar din literatura noastră extrem de săracă în povestiri pentru copii, putem cita pe *Ispirescu: Basmele Românilor; Creangă: Povestiri şi amintiri; Delavrancea: Bunicul, Bunica; I. A. Brătescu-Voineşti, Basarabescu, Gârleanu.* Nu vom omite apoi minunatele peripeţii ale lui *Păcală*, devenit un personaj reprezentativ pentru lumea copiilor, vitejiile lui *Novac* şi alte câteva naraţiuni brodate pe motive populare.

Interesul copiilor pentru *lectura-fluviu*, pentru *naraţiunea dramă şi comedie*, în care neprevăzutul, fantasticul şi realismul vieţii actuale se îmbie într'un cadru de larg inedit, motivează până la evidenţă, pasiunea lor pentru literatura de

vine ca un derivat din formele complicate şi pitoreşti ale celor dintâi expresiuni figurate prin creion, cărbune, culori, cerneală, etc. Pe copil îl interesează totdeauna, mai mult amănuntul, articulaţiile nesfârşite ale unei teme, decât expresia ei simplă şi deci abstractă.

De aici urmează cu necesitate: *„înlocuirea desenului de puncte şi linii, şi figuri simple, abstracte, artificiale, prin desenul viu, de obiecte şi fiinţe din natură"*, pentru a respecta la copil mersul *„dela complicat la simplu, dela concret la abstract"* (pag. 22—23).

Respectând acest adevăr, la cânt va trebui să predăm odată şi în întregime atât textul cât şi muzica; iar la scris, cetit, metoda *sintetico-globală* pare a fi mai bogată în rezultate şi mai pe măsura copiilor.

Pentru manualul de cetire şi pentru cartea de lectură în general, rezultă o consecinţă extrem de importantă: volumele care se adresează copiilor trebue să cuprindă *bucăţi lungi, bogate în fapte şi peripeţii, cu o acţiune fluidă, vie. Dinamismul povestirii, verosimilul* (chiar când elementele naraţiunii ţin de domeniul fantasticului), şi *actualul*, iată calităţile care dau putinţă unei bucăţi să cucerească sufletul micilor ascultători sau cititori, iar prin aceasta, să formeze gustul contactului permanent cu cartea. (Aici d. I. Nisipeanu dă câteva exemple de bucăţi ce s'ar putea folosi în acest scop: *„Degeţel; Marea fermecată"*, de H. Schawellmann, *„Cei şapte leneşi; Călătoria miraculoasă a lui Otto în Saxonia de jos"*, de Fritz Gansbérg; *„Don Quijote; Sub aripile morii"*, de René Somoy, etc., iar din literatura noastră extrem de săracă în povestiri pentru copii, putem cita pe *Ispirescu: Basmele Românilor; Creangă: Povestiri şi amintiri; Delavrancea: Bunicul, Bunica; I. A. Brătescu-Voineşti, Basarabescu, Gârleanu.* Nu vom omite apoi minunatele peripeţii ale lui *Păcală*, devenit un personaj reprezentativ pentru lumea copiilor, vitejiile lui *Novac* şi alte câteva naraţiuni brodate pe motive populare.

Interesul copiilor pentru *lectura-fluviu*, pentru *naraţiunea dramă şi comedie*, în care neprevăzutul, fantasticul şi realismul vieţii actuale se îmbie într'un cadru de larg inedit, motivează până la evidenţă, pasiunea lor pentru literatura de

senzaţie, pentru cartea dătătoare de stări sufleteşti multiple. Şi nu este o simplă întâmplare că la baza gustului de cetit a d-lui prof. Nisipeanu, cum d-sa însuşi mărturiseşte, stau „romanele de senzaţie ce apăreau în fascicole". Dacă ar căuta la începutul pasiunii pentru carte, mulţi dintre prietenii ei ar găsi literatura de foileton... Faptul nu justifică însă dreptul la încurajarea acestui soiu de a scrie, ci doar impune o mai serioasă atenţie în alegerea şi redactarea manualului destinat vârstei infantile, alături de pornirea unei acţiuni hotărîte pentru creearea *cărţii copilăreşti.*

Faţă de orizontul global în perspectiva căruia se desfăşoară la început întreaga activitate a copilului, *„învăţământul divizat pe materii din ceasul întâi al clasei întâia,* constituie şi el o greşeală vădită faţă de psihologia copilului", (pag. 75) care vine din viaţa anterioară şcoalei cu obişnuinţa de a-şi însuşi cunoştinţele în *„mod sintetic-global".*

Pentru a înlătura (într'o oarecare măsură), sciziunea dintre viaţă şi şcoală, autorul şi-a însuşit *„conceptul învăţământului general şi ocazional",* pe care l-a situat într'o lumină clară pedagogul *Berthold Otto* Învăţământ general adună pe toţi copiii unei şcoli în *comunitate spirituală,* de oarece chestiunile care iau fiinţă în cuprinsul acestei ore aparţin exclusiv copiilor. Ei singuri vin şi fac propuneri, ei îşi ordonează timpul acordat unei anumite discuţii în raport strict cu interesul general. Atmosfera orei de învăţământ general coincide cu datele existenţei libere, degajată de geometrismul riguros al programului curent, din care pricină, viaţa, sufletul copilăresc se manifestă în toată plenitudinea spontaneităţii sale. Învăţământul ocazional are acelaş caracter, numai că el este în funcţie de împrejurări şi interese ce nu se pot determina cu exactitate anticipativ.

Introducerea unui astfel de învăţământ presupune însă:

1. „O relaţie nesilită între şcolari şi învăţători. Învăţătorul nu trebue să fie autoritate pentru copil, ci bunul său camarad, care împărtăşeşte cu el toate grijile şi nevoile;

2. Interes din partea învăţătorului pentru tot ceea ce trezeşte interes în copil;

3. O cunoaştere exactă a cercului intuiţiei copilăreşti;

4. Deprinderea, ca pornind dela ceva cu totul întâmplător, s'ajungă la un domeniu de materie prescrisă (introducere liberă);

5. Deprinderea de a găsi o tranziţie dela o materie dată la fiecare alta (tranziţii libere);

6. Deprinderea de a momi clasa la conlucrarea spirituală necontenită (colaborarea liberă a totalităţii clasei), care iarăşi e cu putinţă, numai dacă învăţătorul îi îngădue să-i pună ea însăşi neconstrâns, întrebări şi să facă observaţiuni în cursul lecţiei;

7. Deprinderea de a taxa la justa lor valoare şi repede toate aceste observaţii întrerupătoare ale copiilor pentru mersul mai departe al învăţământului şi a le folosi în acest scop" [1]). (Pag. 81—82).

O formulă a tuturor teoriilor acestora ne-o dă însuşi Schawelman în: „*Viaţa e cel mai bun program, absolut fără îndoială*".

Relaţia dintre conştient şi inconştient. După concepţia şcoalei vechi, învăţământul în general şi fiecare lecţie în special, trebuia să dea roade imediate şi cât mai complecte. Elevul era ţinut să prindă, să reţină şi să reproducă la sfârşitul fiecărei lecţii *tot* materialul cu care îl îndopa învăţătorul (ori profesorul), indiferent dacă acest material a fost pe măsura înţelegerii lui, indiferent dacă *receptivitatea lui spontană* a fost trezită şi susţinută până la a fi în stare să reţină totul.

In ipoteza că o lecţie sau chiar toate lecţiile dintr'o zi de clasă au fost interesante, încă nu putem cere elevilor să ne reproducă integral cele predate. Este de-a-dreptul absurd a o face. Şi iată de ce. Vieaţa copilului nu se petrece numai la *suprafaţa conştiinţe i;* existenţa lui psihică nu se rezumă la compartimentarea faptelor, pe care să le poată apoi rechema în câmpul conştiinţei, aşa cum le-a trimis sau cum au trecut ele, în adâncul lui sufletesc.

Dincolo de viaţa conştientă, înapoia faptului actualizat prin proecţiunea energiei psihice în jurul său la un moment dat, trăieşte *laboratorul vast, aparatul creator-uman, inconştientul.*

---

[1]) Citat după Scharrelmann, de autor.

Aici, percepţiile, intuiţiile, ideile, întreg şirul achiziţiilor spirituale se întrepătrund, se leagă unele cu altele, se asociază şi se combină în sinteze noi. Un proces de uriaşă înlănţuire, de prodigioasă activitate, care determină adesea valori de factură superioară, iată ceea ce caracterizează inconştientul. Sau cum remarcă d. I. Nisipeanu: „Spiritul nu se odihneşte niciodată cu totul, el e veşnic activ, dar nu numai la suprafaţă, ci şi în adânc". (pag. 96).

Viaţa conştientă nu se reazemă pe *un cimitir al ideilor şi faptelor trecute dincolo de interesul actual sufletesc*, ci pe un adevărat *şantier*, în care mâni nevăzute ordonează materialul ajuns aci prea adesea disparat, în configuraţii şi piese structurale cu înţelesuri mai determinate ori chiar noi [1]).

Dar procesul acesta ordonator combinativ şi creator, cere timp, cere răgaz pentru a se desăvârşi. Cu sufletul copilăresc şi uman în general, nu putem, nu avem dreptul să procedăm după regulile dialecticei mecanice. El nu se confundă şi, în consecinţă, nu poate fi redus la funcţiunea mizeră de *robot*.

Ignorarea raportului dintre conştient şi inconştient, nesocotirea sensului dinamic şi profund care se vădeşte înapoia câmpului strâmt al conştiinţei, dă naştere la erori metodice extrem de păgubitoare. Dintre acestea *„treptele formale"* au o valoare tipică. Ele impun fiecărei lecţii să parcurgă anumite *scări*, să se desfăşoare după un anumit calapod. Un calcul egoist şi strâmt aranjează mersul lecţiei în timp, fără să pună la socoteală şi voinţa de manifestare activă a copilului, fără să ia în consideraţie individualităţile deosebite în privinţa asimilării şi a reproducerii, cărora se adresează.

Aşa, *pregătirea*, făcută conştient şi cu scopul precis de a reînflora anumite idei aperceptive, îmbracă în peste 95% de cazuri (cifra aparţine autorului), forma verbalistă, artificială până la caricaturizare şi comic.

Se dispreţueşte în acest caz faptul că, „legăturile dintre idei pot fi aşa de multiple şi de variate dela elev la elev, încât e imposibil să calculezi exact pentru fiecare în parte

[1]) Pentru o mai amplă documentare a se ceti: *Cum guvernează creierul*, de Dr. A. Radovici; Ed. „Universală", Alcalay, Buc. şi *Funcţiunile creatoare ale subconştientului*, de Ion Bileri; Ed. Fund. Regale, Buc. 1938.

care sunt la el ideile aperceptive", în timp ce ploaia întrebărilor plictisește și consumă timpul zadarnic (pag. 97).

Introducerea afectivă, degajată, naturală, trezitoare de interes și de gândire pentru copii, trebue să înlocuiască atât pregătirea verbalistă, cât și *anunțarea* stereotipă aproape întotdeauna, a subiectului lecției.

Asociația, care în actuala fază a învățământului se face sub forma unor adevărate *trimiteri*, contravine flagrant legăturilor spirituale ce se înfăptuesc sub imperiul procesului de activitate inconștientă, proces care decurge din *simultaneitatea* întreagă a vieții psihice. Deoarece, „realitatea psihică e o realitate de imultaneități funcționale, o realitate de osmoză neîntreruptă între cercurile de conștiință" (pag. 101).

Incât, analiza prea riguroasă, *tipicară*, ce pulverizează impresia efectiv-globală a lecțiilor, trebue înlocuită cu *expunerea estetică*, cu forma colorată, bogată în *teatral* (la cultura umanistă) și rezultatele vor fi cele așteptate: înnobilarea copilului și deci a omului.

Intuiția și noțiunea. Principiul intuitiv în școală cere ca noțiunile și în general tot conținutul spiritual căpătat aici, să aibă la temelie realitatea cunoscută cât mai mult prin simțuri, pe cale sensibilă, ca una ce ușurează formarea de noțiuni clare și precise.

In realitate (știm cu toții acest lucru), intuiția se predă pe bază de tablouri (când sunt și acestea), ori pe bază de.. mulaje (veritabile caricaturi!) Se înlocuește, cu alte cuvinte, natura vie cu niște *cadavre*, scena armonică și coloritul cu niște surogate, în care elevul nu poate găsi decât un singur lucru: motiv de repulsie [1]).

357

[1]) Folosim ocazia pentru a ne schița părerile în legătură cu valoarea educativă și documentară a muzeului școlar.

Mai întâi, muzeul școlar nu poate fi folosit ca material intuitiv decât cu mari rezerve și cu multă sgârcenie. Așa, este un non sens să-i arăți copilului dela țară un broscoi în sticla cu spirt, când el vede acest batracian în iaz, în râpă sau în baltă, în cadrul ei natural, deci; după cum este nepotrivit să-i aduci copilului spre disecare analitică chipul unei pisici, pe care el o cunoaște atât de bine din momentele *pândei* și din jocurile lui cu ghemul, etc., etc.

Ajutorul intuitiv al muzeului apare oportun și deci justificat, numai când predăm aspecte și viețuitoare din lumea mediului apropiat sau din alte părți ale globului. (Cum ar fi de pildă, un cameleon, un crocodil, etc.).

Ceea ce face adevărata importanță a muzeului școlar este *deprinderea pe care o lasă în sufletul copiilor* (când este făcut de ei), *munca achiziționării și respectul față de obiectele ce-i formează conținutul* (valoarea educativă). La care se mai adaugă valoarea lui documentară pentru regiunea și pentru evoluția școalei respective (valoare istorică).

МУЗЕУЛУЙ

Dacă mai avem în vedere că, „descrierea analitică a unor ființe prea bine cunoscute de copii nu-i poate interesa, pentrucă nu face altceva decât să vânture imagini și noțiuni banale, care circulă prea adesea, dacă nu zilnic, în curentele lor de ideație" (pag. 103). Avem și deslegarea, *adică înlocuirea acestui fel de intuiție cu prezentarea vie a obiectelor, (imaginativ chiar la copiii mici), în mediul și raporturile lor adevărate.* Să nu se uite că, „dacă ți-se dă dinainte, sub formă de imagini vii, colorate, afective, icoane despre intuiții, pe care trebue să ți le însușești după aceasta, ți-le însușești mult mai iute, mult mai limpede și cu mult mai mult interes *decât dacă te-ai duce la ele nepregătit*" (pag. 105).

Dar, în formarea noțiunilor, intuiția sensorială nu joacă un rol *exclusiv.* Sunt unele noțiuni care „se referă la serii de fenomene *ce sunt inaccesibile intuiției noastre sensibile directe*", idei care au la temelia lor constitutivă o mare doză de imaginație și o reală intuiție internă. In câmpul ideației umane există noțiuni conturate anterior (dar acceptate integral), alături de unele concepte noi cu geneza în jocul liber-creator al torentului nostru asociativ și imaginativ (citâm câteva: *„ereditate, atavism, adaptare la mediu, selecțiune naturală, etc.)".*

Nimeni nu contestă intuiției directe rolul de *primum movens,* de cauză ocazională a plăsmuirilor imaginative și a raționamentului. Ar fi o greșală s'o facă cineva. Totuși trebue să recunoaștem imaginației și raționamentului locul de „cauză eficientă în construirea acestor noțiuni", rolul de adevărate instrumente în construcția științelor.

Activismul pedagogic în virtutea căruia, copilul trebue să fie integrat învățământului ca element productiv îmbracă de cele mai multe ori, o formă degenerată din pricina *abuzului interogativ.* Inițiativa copilului este înăbușită sub ploaia întrebărilor venite *numai* dela educator; spiritul lui este frânt în unitatea interesului său de avalanșa interogativă care stabilește în clasă o atmosferă de *pseudo-activitate;* participarea reală a copilului la lecție fiind posibilă numai „prin curiozitate pătimașă și atenție caldă, la materialul de idei din care a fost țesută stofa lecției" (pag. 111).

Tăcerea din clasă, răspunsurile copiilor *numai* când sunt

întrebaţi, uniformitatea temelor şi, mai ales, lipsa dreptului de a întreba al copiilor, sunt semnele unei totale înstreinări de şcoală. Disciplina *impusă* este semnul decadenţei umane, care nu întârzie să se arate, pe când ordinea consimţită, autonomă, constitue unul din semnele superiorităţii ei. De aceea, raporturile de familiaritate între educator şi elev, libertatea copilului de a se manifesta în voie, discuţiile libere, conduse cu tact de către învăţător, se impun.

In privinţa lecţiunilor care presupun forma expozitivă, d. I. Nisipeanu se pronunţă pentru naraţiunile bogate în articulaţii şi în colorit.

* * *

Scopul educaţiei aşa cum îl întâlnim formulat cel mai des, este să *formeze* caracterul moral al copilului, să-l formeze pentru greutăţile vieţii (supunându-l la încercări tot aşa de grele ca acelea pe care le vor întâlni de dincolo de şcolaritate). Este o greşală! In primul rând, şcoala „nu poate forma puteri sufleteşti, şi mai puţin caracterul, care, cel mai adesea, e fructul unei evoluţii de o vieaţă. Şcoala numai *îndrumează* puterile şi înclinările copiilor, le conduce şi ajută în desfăşurarea lor, canalizându-le în vederea unor idealuri, târziu de tot însă realizabile" (pag. 190). In al doilea rând, este o nedreptate strigătoare la cer, să sacrifici copilul, fericirea lui prezentă pentru un viitor totdeauna probabil. Să-i dăm deci, vlăstarului uman prilej de fericire, prilej de trăire intensă a valorilor spirituale, singurele capabile să redea omului noblețea şi grandoarea sufletului clasic!

Plăcerile organice, plăcerile uşoare, meschine, care poartă în sine germenele durerilor decadente, trebuesc înlăturate prin orientarea copilului către spiritualitate. Şi atunci, idealul general al educaţiei devine: *„căutarea, cultivarea şi transmiterea valorilor spirituale"* (pag. 213).

Pe deasupra tuturor scopurilor unilaterale (formarea de cetăţeni luminaţi — G. Kerschensteiner; formarea de indivizi capabili să producă bunuri materiale—W. Jammes, Schiller, în bună parte J. Dewey, etc.), d. I. Nisipeanu proclamă *cultul valorilor spirituale*, ideal pe care sunt tentat a-l extinde

asupra întregii umanităţi, ca unul ce conţine semnul împăcării şi al liberii armonii universale: *progresul eternului din om.*

Şcoala psihologică e singura şcoală şi sociologică. Intr'adevăr, şcoala caută să desvolte în copil predispoziţii, putinţi care în realitate, nu sunt altceva decât influenţe sociale pătrunse în albia eredităţii, putinţi, care ar muri în această fază, dacă nu ar fi lumea externă, chemările ambianţei sociale, să le exercite şi să le imprime desvoltarea evolutivă către raporturile complexe ale vieţii colective.

„Vieaţa socială se sprijină esenţial pe *conceptul* de *valoare*, şi conceptul de valoare e de *origină socială* în cea mai mare măsură. Nicio evoluţie socială progresivă n'ar fi posibilă, n'ar fi deloc conceptibilă fără noţiunea *valorii*, adică a *mai* binelui, a *mai* frumosului şi a adevărului progresiv, faţă de stadiul anterior al binelui, al frumosului şi al adevărului mai redus.

Ideile binelui, adevărului şi frumosului sunt *idei sociale*, idei care n'ar fi apărut niciodată în mintea individului care ar fi trăit izolat, negrupat şi neorganizat socialmente" (pag. 232). De aici reiese că şcoala trebue să fie „ca un *cerc de vieaţă*" (Gandig); în care să se facă începutul drumului ce va duce la *crearea* personalităţii din copil; şi personalitatea sinonimă cu o întreagă vieaţă de înalte achiziţii sufleteşti şi de scânteietoare elaborări, este cel mai sigur gir al progresului moral-cultural.

* * *

In raport cu principiul psihologic, şcoala trebue să capete o nouă structură.

Epoca actuală a şcolarităţii—socotită până la aceea a şc. secundare—ţine cam 11 ani, vârstă la care copilul n'are formată conştiinţa eului, nu-şi dă seama încă de înclinaţiile sale deosebite. Din această pricină, orientarea lui se face pe bază de *clasă socială*, de *posibilităţi materiale*, etc. nu pe *valoarea aptitudinilor*, singura justificare în alegerea unei profesiuni.

Eroarea aceasta de ordin pedagogic-educativ se traduce în vieaţa publică, prin afluenţa unor elemente în funcţiuni şi meserii, către care *nu au* nici un fel de atracţie (să mai subliniem suferinţa şi neproductibilitatea lor?..).

Corectarea unei astfel de rătăciri trebue să vină dela *„şcoala unică"*. O instituţie care va ocupa vieaţa copilului până la epoca „diferenţierilor psihice marcante", (14—15 ani), după care se va face orientarea elevului conform cu aptitudinile dominante, în şcoalele secundare practice ori în cele teoretice.

„Programa analitică mixtă, teoretico-practică", va da posibilitate copiilor să-şi verifice înclinările specifice, iar şcoalei să-i orienteze după etalonul *valoare—putinţă*, nu după criterii tangente acestei realităţi.

După atâtea dibuiri şi mai ales, după atâtea imitaţii hibride după organizările şcolare ale altor state, *şcoala medie unică (şi obligatorie)* se impune cu tăria unei concepţii răsărite din propria noastră casă, din propriile noastre realităţi.

O şcoală viabilă care să ocupe pe toţi fiii acestei ţări până la 14—15 ani, o instituţie care să dea putinţa aşezării fiecărui cetăţean la locul indicat de înclinările lui principale, un aşezământ de cultură temeinică, în sfârşit, este de mult aşteptat la noi. Şi înfăptuirea lui nu trebuie să întâmpine niciun obstacol.

Populaţia rurală mai ales, nedreptăţită atât în raporturile sale cu economia generală a statului, cât şi sub aspectul cultural, aşteaptă de mult cuvenita solicitudine. Şi apoi niciun sacrificiu nu este prea mare când avem în faţă *chezăşia bunului rezultat*..

In cadrul aceloraşi discuţii, d. I. Nisipeanu se ocupă de *problema populaţiei şcolare, a orariului şi a programelor analitice.*

Din consideraţiile expuse desprindem: „Aşa dar, nu încape îndoială că adevăratul învăţământ, cel *verificat la tot pasul prin aplicaţii*, impune descongestionarea claselor la numărul de 40 cel mult în cursul inferior, şi de cel mult 30 în cel superior" (pag. 271).

Inmulţirea numărului învăţătorilor şi acela al clădirilor şcolare este iarăşi o chestiune de pregnantă actualitate. (Remarcăm aici că există şcoale—din nenorocire multe—unde se refuză primirea copiilor din lipsă de loc şi de învăţători...

Dacă avem în vedere că elementele analfabete din mediul rural *exercită cu o superioritate robustă, influenţa lor asupra celor trecute prin şcoală,* putem conchide că, una din *cauzele neoalfabetismului sătesc se găseşte aici).*

Economia de clădiri se poate realiza şi prin concentrarea mai multor şcoale într'un singur local (la oraş, în special), alături de o mai mare concentrare a corpului didactic. De asemenea, angajarea organizaţiilor municipale şi judeţene în ofensiva culturală a ţării (clădiri de şcoli, întreţineri de copii, etc.) ar contribui simţitor la ridicarea nivelului nostru cultural.

Descărcarea orarului, precum şi reducerea programei analitice conform cu maxima strămoşească: *non multa sed multum,* sunt chestiuni a căror soluţionare trebue să ţină de cel mai apropiat viitor.

In rezumat:

1. „Programele trebue să fie cu totul generale, constând din capitole mari, ale căror amănunte rămâne să le organizeze profesorul, după timp, după nivelul şi trebuinţele spirituale ale clasei", (şi după nevoile strict regionale şi locale, n. n.).

2. „Ele trebue să fie sintetice şi să respecte principiul corelaţiei".

3. „Să fie actuale, concrete şi cât mai practice posibile".

Deoarece: „atunci sunt şi interesante, şi nu există şcoală adevărată fără interes intelectual viu, puternic, pasional. Şcoala sau este astfel: viu interesantă, sau e o deplorabilă şi o odioasă inutilitate" (pag. 280).

Învăţătorii şi profesorii în şcoala psihologică trebue să fie nişte „psihologi ai copilului", nişte slujitori devotaţi ai idealului: căutarea, cultivarea şi transmiterea valorilor spirituale, ideal care ar trebui să nimbeze fruntea întregii omeniri.

O cultură generală superioară şi mereu împrospătată cu valorile gândirii umane, elaborată în periodice şi în volume noi, iată unul din imperativele pe care educatorul de toate gradele va trebui să-l respecte. „Iubirea cărţii, aplecarea frenetică asupra ei, ca o necesitate vitală, e un imperativ categoric

în formaţia învăţătorului şi profesorului" (pag. 181—182) [1]). Cultură generală şi specială, fond şi formă, aceasta i se cere unui corp didactic bine pregătit. Şi pe deasupra, *iubire*, iubire nesfârşită de copil, de adult, de omenirea întreagă, de tot ce este vieaţă. Dragostea caldă, prietenia sinceră trebue să fie baia, în care să se scalde sufletul copilului, aşa cum însuşi Mântuitorul, cel mai larg suflet din câte a cunoscut ţumanitatea, ne-a spus-o: *„Lăsaţi copiii să vină la mine"*.

Vasile I. Chicu

---

[1]) Subscriind la concepţia d-lui I. Nisipeanu, găsesc potrivit să remarc:

a) Şcoala normală aşa cum este organizată actual, nu desvoltă în normalist decât cu foarte rari excepţii, gustul unui orizont spiritual intens. (O anchetă asupra bibliotecilor învăţătoreşti ne-ar da cea mai sdrobitoare confirmare). Academia pedagogică va corija în parte acest mare defect;

b) neomenoasa salarizare a învăţătorului de acum, plus *perioada şomajului* combinată cu aceea a *suplinirilor* în învăţământ, îi spulberă putinţa şi dragostea de cultură;

c) în ultima vreme, o sumedenie de atribuţii (premilitărie, pompierie, apărare pasivă, ofensivă sanitară, cămin cultural, etc. etc.) vin să-i răpească întâi posibilitatea de a se dedica unei munci serioase pe teren şcolar şi apoi libertatea auto-culturii. (Nu mai vorbim de îndatoririle familiare şi sociale, de recreaţie; acestea se fac, după o fericită expresie a poporului nostru, *din goana roibului*)

Pe semne s'a uitat cu totul proverbul: *„Cine face multe, nu face nici pe una bine"*.

Şcoala şi străjeria

Reluăm un subiect arhicunoscut, aproape banal, că străjeria nu este o şcoală.

Dar tocmai pentru aceasta ne interesează să stabilim câteva principii peste cari nu se poate trece şi anume:

1. Străjeria este organizaţia tineretului român, fără deosebire,—dela vârsta de 7 până la 21 ani, nu numai a celor din şcoală, ci şi a celor din afară de şcoală.

2. Străjeria nu poate înlocui şcoala şi ca atare, atâta vreme cât i s'a rezervat ziua de Joi, nu poate lua nimic din timpul rămas pentru învăţătură.

3. Să nu se înţeleagă prin străjerie un fel de surogat educativ. Efortul trebue cultivat mai ales aici şi nu numai cel fizic, ci şi cel moral şi intelectual.

Străjeria trebue să fie pentru elevul străjer un câmp vast de punerea în aplicare a cunoştinţelor învăţate în şcoală.

4. Să se considere o datorie a elevilor din şcoală de a lua contact cu copiii de seama lor ce nu urmează vreo şcoală, pentru ca să-i atragă în orbita lor de preocupări, să pună la cale serbări, întâlniri de sărbătoare şi fel de fel de modalităţi de petrecere a timpului — pentrucă numai aşa şi cei ce n'au posibilitatea să înveţe, vor fi atraşi pe drumul cel bun de muncă onestă şi productivă şi spre o vieaţă cu preocupări mai selecte.

Prin această confruntare, străjerul îşi va întări caracterul şi va avea conştiinţa împăcată a unui rost mai presus de el — înfăptuit prin propria lui destoinicie.

5. Străjeria nu trebue să cultive aversiune faţă de ocupaţiunile intelectuale şi nici faţă de cele manuale; din contra, ea trebue să cultive o deosebită dragoste faţă de talentele şi înclina-

ţiunile străjerilor fie ele intelectuale, fie practice,—să le stimuleze şi să le ajute.

Iar mai presus de toate să se cultive virtutea prin exemplul comandanţilor.

Cei ce vor să fie comandanţi străjeri să n'o facă numai de dragul privilegiilor şi-a uniformei, ci mai mult dintr'o chemare.

Iubirea de copii bazată pe dorinţa de a face ceva cu ei,— potrivit unui scop aşa de framos ca cel **străjeresc,** *trebue să fie îndemnul adevărat pentru cei ce vor să intre în străjerie.*

A deveni străjer **de mântuială,** *cu îndeplinirea obligaţiunilor tale* **tot de mântuială,** *înseamnă să ni se încurce şi mai mult şcoala în loc ca să se limpezească.*

Dece ?

Pentru ca să nu ne trezim la urmă că în şcoalele noastre nu se face nici carte şi nici străjerie !

Şcoala trebue îndrumată, controlată, ea este o instituţie eternă. Străjeria este numai a copilăriei ; ea este bucurie, voioşie, curăţenie sufletească, muncă entuziastă pentru patrie, pentru aproapele nostru ; e cântec şi joc, dar nu şcoală.

Deci, la carte băeţi ! Pregătiţi-vă mai bine în şcoală pentru ca să fiţi mai buni străjeri, căci altfel nu veţi fi decât străjeri cu numele.

Şcoala şi Străjeria se ajută reciproc şi se condiţionează una pe alta.

Din avântul **entuziasmului tineresc,** *din eforturile creatoare ale unui tineret studios, inventiv, încrezător şi sănătos, străluci-va mereu steaua* **străjeriei,** *ca o organizaţie a vieţii tinereşti isvorită din nevoile acestei vieţi.*

Străjeria trebue să cultive **emulaţia.**

N. Olaru

Atitudinea contemplativă

Ceea ce H. Bergson numeşte „simpatie intelectuală" prin introducerea noastră în interiorul obiectului şi comunicarea noastră până la coincidenţă perfectă cu unicul, esenţialitatea, inexprimabilul său, definind intuiţia, — Schopenhauer uzează o similară metodă ca să ajungă la descoperirea lucrului în sine prin contemplaţie, şi ajunge cu unealta intuiţiei la artă, evitând simbolurile ştiinţifice.

Ciudat plăsmuită, mintea omului recunoaşte lucrurile în vălul formelor cunoştinţei, care nu cuprinde decât timpul, spaţiul şi cauzalitatea. In afară de timp, spaţiu şi cauzalitate nu există nimic. Deci tot ce pare existent este o simplă proectare a subiectivităţii noastre. Lucrurile aşa cum le vedem aşa cum le afirmăm, există pentru noi şi prin noi, concomitent impunându-şi relativitatea în singurătatea lor existenţială. Mintea noastră este ciudat plăsmuită. Căci a căuta peste tot raţiunea suficientă este o limitare, o cenzură a cunoaşterii sau dacă nu, diriguirea pe un drum prestabilit, special, unic. Indeterminarea poate i-ar mări puterea, acordându-i libertatea nemărginită, setea de-a se svârli pe valurile libertăţii şi a cunoaşte ţărmuri exotice în cunoaştere. Idealismul se pronunţă că lumea materială, ţărâna de sub picioarele noastre, este iluzia omului. Materialismul credea într'o realitate absolută, anihilând fantasma imanentă a gândului. Schopenhauer combate şi una şi alta şi invoacă formele apriori de cunoaştere în care se încătuşează realitatea. „Lumea e reprezentarea mea!" Oare întrebările ce ne chinuesc ca: pentru ce ninge? de ce înoptează? care afirmă puterea principiului raţiunii suficiente ce se svârcoleşte ca un şarpe în noi, ne scotoceşte toate ungherele sufletului, nu istoveşte nicăeri, niciodată?

Da, spune Schopenhauer, în artă reprezentarea lumii se eliberează de principiul raţiunii suficiente. Reprezentarea este statică. Nu ne frămîntă deloc mişcarea panoramică a lumii. Ne este perfect indiferent *pentru ce* se întîmplă cutare lucru. Noi contemplăm în linişte. Este oare chiar aşa? Aici Schopenhauer nu s'a gîndit că arta *răspunde* la dinamismul lumi transfigurate de prezentarea artistului. Tocmai arta este cea mai puternică reprezentare. Svârcolirea unui peisaj ca şi lupta unei statui subt apăsarea unui sbucium lăuntric—sunt reprezentarea subiectivă, mijlocită, intuitivă, cu participarea raţiunii suficiente, uneori cu participarea neclară, vagă, obnubilată,—şi ar fi o eroare să negăm instinctul de cercetare al artistului. Artistul cercetează, caută, întreabă şi el: pentru ce, dar altfel. El reprezintă reprezentarea noastră. Lumea ca reprezentare se dedublează, se răstoarnă, se răsoglindeşte, scoţând la iveală miracolul omului, căci miracol în lumea nudă de reprezentări nu există, lumea asta e seacă, nici tristă nici frumoasă, în rigiditatea ei, ci noi o însufleţim, ci noi o trăim, ci noi o construim.

„Când ridicându-se prin forţa inteligenţii, omul părăseşte chipul obişnuit de-a considera lucrurile şi încetează de-a nu căuta în lucruri decât relaţiunile reciproce, al căror scop ultim e totdeauna un raport cu propria sa voinţă; când în contemplaţia lucrurilor, el nu mai cercetează *unde, când, cum şi pentru ce* ele există, şi numai *ce sunt*, când în loc de-a lăsa gândirea abstractă, conceptele raţiunii să pătrundă în conştiinţă se lasă cu toată forţa spiritului său intuiţiei, absorbindu-se complet într'însa, când conştiinţa sa e în întregime stăpânită de contemplaţia liniştită a unui obiect natural acum prezent (orice ar fi el, peisaj, arbore, stâncă) în care confundă, sau, după expresia foarte nimerită, *se pierde*, adică se uită pe sine, voinţa sa, şi nu mai e decât subiect pur, oglindă limpede a obiectului, aşa încât pare că obiectul se află singur, fără subiectul care-l pricepe că acesta nu se mai poate despărţi de obiectul care-l percepe, că amândouă s'au identificat pentrucă conştiinţa e plină de o singură imagine intuitivă, când prin urmare, în chipul acesta, obiectul a părăsit orice relaţiune cu ceva în afară de el şi când subiectul s'a eliberat

de orice legătură cu voinţa în acest caz, ceea ce omul recunoaşte nu mai e obiectul ca lucru particular, ci ideia, forma veşnică, obiectivarea imediată a voinţei în acest grad, absorbit în contemplaţie, el devine pur subiect cunoscător, înălţat de-asupra voinţei, de-asupra durerii, de-asupra timpului".

In profundă contemplaţie, aşa dar, omul se confundă cu obiectul, stăpâneşte ideia, este pur subiect cunoscător, detaşat de voinţă, lucrul particular pierzându-şi valoarea contingentă, anterioară. Este oare chiar eşa? Obiectul este acelaş, reprezentarea alta. E adevărat că în contemplaţie nu apare căutarea obişnuită, obsedantă de relaţiuni. Dar lucrul e acelaş. Prin contemplaţie n'am ajuns încă la idealul lucrului la ideia lui. In contemplaţia unui peisaj, Schopenhauer uită să menţioneze: peisajul să fie dinamic sau static? In faţa unei furtuni contemplaţia este şi ea estetică şi ea abreviată de relaţii. Contemplăm furtuna însă pentru forţele uriaşe ce se sbat în tabloul din faţa noastră, urlă forţe pe care noi nu le prea înţelegem; da, nu prea înţelegem aceste forţe, iar în noi parcă isbucneşte instinctul primar al omului din vremuri de demult. In contemplaţie nu poate fi vorba de apariţia ideii. Obiectele nu-s idei. Furtuna fiind dinamică *devine* şi tot ce devine nu-i idee, spune Platon, şi apoi Schopenhauer. Dar însăşi mişcarea n'ar trebui să aibă ideia ei proprie? Noi contemplăm furtuna pentrucă forţele deslănţuite de natură nu le explicăm, iar din interiorul încă mai răsbate fiorul primitiv, pe de-asupra de aceasta svârlim o semnificaţie vagă furtunii, ne-o închipuim *vie*, o luptă sau aşa ceva similar. Aşa dar contemplaţia se razimă pe imagine iar imaginea pe semnificaţia umană. Oare semnificaţiile sunt lucruri în sine?

In stadiul contemplaţiei, ajungem la ***renunţare***. Evident în contemplaţie subiectul cunoscător se pierde, se depărtează şi se depersonalizează, de vreme ce atenţia este suprimată, surprinsă în toată amploarea asupra unui punct. Dar în bătălie, soldatul nu se depersonalizează? Dar în citirea unei cărţi individul nu se pierde în urmărirea desnodământului? Dar în experienţele chimice pasiunea nu depersonalizează savantul că-l şi pierde câte odată? Iată, deci, renunţarea la individualitatea noastră nu-i caz singular prin contemplaţie.

După Schopenhauer câştigul cel mai mare al contemplaţiei îl deţine geniul. Un geniu trăeşte în contemplaţie. Se contrazice însă ilustrul filosof când subliniază melancolia geniilor. Căci geniul trăind în contemplaţie ar trebui să fie omul cel mai liniştit. El nu poate vedea mizeria, ci lucrul în sine. El priveşte lumea ca pe ceva străin lui, ce nu-l vizează şi nu se adresează lui, ca pe un spectacol. Nu numai atât. Atitudinea aceasta liniştită, contemplativă, atitudine neräscolită de niciun sbucium este mai iute atitudine vegetală, undă de gând, este vieaţă abiotică, inconştientă şi socot cea mai disperată pentru om, omul care se frământă pentru ceva peste prezent şi alături de trecut, care prin definiţie e un avânt al naturii. Imaginea obiectului se oglindeşte şi în apă, să fie oare acest eveniment tocmai lucrul în sine?

Tot ce există îşi datoreşte existenţa impulsului interior care este voinţa. Voinţa oarbă, presupunem, împinge existenţa pe treptele anilor, fără ţel. O aceiaş voinţă încălzeşte membranele insectelor ca să sboare, o aceiaş voinţă mocneşte în cremenea ce aşteaptă clipa prielnică să ţâşnească scânteia. Voinţa aceasta cosmică este identică pretutindeni. Omul prin contemplaţie se confundă cu voinţa lucrului şi-i revelează esenţa. Obiectul în sine şi subiectul în sine nu diferă unul de altul căci în sine ele sunt voinţa care ajunge aşa să se cunoască pe sine. In contemplaţie relaţiunile nu stânjenesc de loc şi în lipsa relaţiunilor urcă din întuneric făclia adevărată, ideia obiectului respectiv. Contemplaţia prin urmare, ar fi tot una cu negarea vieţii noastre, dar afirmarea existenţei voinţei oarbe. Este o scăpare din vedere să rişti cu detronarea formelor când nutreşti descoperirea existenţii în esenţialitatea ei. Timpul are ca formă spaţiul, iar voinţa are ca formă lucrurile ce le vedem. Voinţa fără puterea de a se constitui în forme şi-ar dovedi inexistenţa. Prin contemplaţie nu ajungem la descoperirea ei. Este în afară de noi şi în acelaş timp în noi. Cu cât retezăm reflexia, ne eliberăm de relaţiuni, voinţa creşte din noi şi în noi, peste noi şi alături de noi, ca o noapte tot mai profundă şi mai vastă.

George Meniuc

Ora de lucru manual

Pene, cuie de lemn şi scobitori.

Cu multă uşurinţă se pot întrebuinţa pentru confecţionarea diferitelor obiecte decorative şi pentru desvoltarea gustului estetic, dar mai ales pentru perfecţionarea abilităţii (dexterităţii) manuale la copii—penele, cuiele de cismărie şi scobitorile cele mai simple.

I.

Negreşit combinaţiile de utilizat cer oarecare ingeniozitate din partea celui ce conduce lucrările, dar lipsind un îndrumător practic, înzestrat cu îndemânare şi modele variate, sunt. m puşi în situaţia de a inventa forme noi de aplicare, cu toate acestea, materialul de care e vorba, prezintă o bogată posibilitate de variaţii vii şi plăcute.

Inainte de a-i da cuvenita întrebuinţare, materialul va fi supus primei operaţiuni — vopsirea.

Atât penele, cât şi cuiele de cismărie şi scobitorile ss vopsesc cu anilină (dela vopsitorii, — de 2 lei).

Intr'un vas de bucătărie, turnăm 2 pahare de apă, punem vasul la foc, odată apa bine încalzită, aruncăm coloarea dorită — pentru cantitate de apă luată de noi e suficient un vârf de cuţit din vopsea.

De îndată ce vopseaua s'a disolvat complect, aruncăm cuiele sau scobitoarele destinate coloratului. Imbibările nu durează mai mult de 5 minute. Acoperim vasul cu un capac şi scurgem apa, iar materialul îl întindem pe o scândurică şi-l punem la uscat.

In acelaş fel se vopsesc şi penele, numai că penele vor fi cu atât mai frumoase cu cât vopseaua ce o întrebuinţăm va avea tonuri mai delicate. Farmecul obiectelor confecţionate din pene îl dă paliditatea nuanţei.

Din altă parte e bine de ştiut că foarte bine se vopsesc numai penele de găină şi nu reuşesc penele de altă culoare de cât cea albă

După uscare, fiecare până va fi jucată între degete şi uşor bătută cu sfârea degetelor, în felul acesta ele îşi recapătă forma iniţială.

E bine ca în timpul acestei operaţiuni să se facă se-

lecţionarea penelor, alegând pe cele pufoase, acestea dau cele mai frumoase combinaţii.

II.

In executarea lucrărilor cu acest material mai avem nevoie de: sârmă zincată subţire, hârtie de Alexandria (pentru desen) aţă de diferite culori (Mouline) ace mici, carton gri, cleiu şi cuie de fier.

Ne interesează cleiul, ca auxiliar indispensabil. Deşi putem întrebuinţa destul de bine cleiul de tâmplărie (vezi prepararea lui în Nr. 7—8/938 al revistei) dăm aici reţeta unui alt clei — ce prezintă oarecari avantagii faţă de cel de tâmplărie; se prepară imediat, nu murdăreşte, n'are nevoie de vase etc. Acest cleui e „Pap de aur". Atât cleiul de cismărie (Papp) cât şi cuiele de cismărie (Nr. 6) se găsesc la magazinele cu unelte de cismărie (pap-ul costă 7 lei 100 gr., iar cuiele Nr. 6 costă 2 lei pachetul).

Acest pap se pregăteşte în modul următor: luăm cantitatea de care avem nevoie, deobiceiu atât cât putem apuca cu vârfu ldegetelor; după ce am pus cleiul într'o farfurioară, turnăm peste el apă până-l acoperă bine — peste 10 - 15 minute scurgem toată apa — iar foiţile de cleiu - frecându-le cu degetul, le transformăm în pastă de încleiat.

Aplicarea acestui cleiu pe obiectul destinat încleierii se face numai cu mâna. Se usucă imediat şi este foarte tare.

Cantitatea neîntrebuinţată nu mai poate fi folosită,— aşa că vom căuta să preparăm numai atât, de cât avem nevoie.

In cazul că avem nevoie să lipim bucăţi de stofă pe carton, după ce dăm cartonul cu cleiu, aplicăm stofa *fără a o întinde.*

Pentru ca aţa ce se va aplica pe sârmă la confecţionatul florilor, să nu lunece, dăm sârma cu ceară de albine.

III.

Din penele vopsite se pot face diferite flori de toată frumuseţea. Patru—şase pene, potrivite ca mărime şi de aceiaşi culoare sau de culori diferite—se leagă la rădăcina lor formând un buchet (periantul) prin mijlocul acestui periant trecem o sârmă ce va forma pedunculul; sârma, la capătul

opus rădăcinii, va avea o îndoitură în jurul căreia se înfăşoară aţe de culoarea dorită — formând astfel androceul. Odată sârma trasă bine şi androceul aranjat la locul lui legăm puternic rădăcina buchetului de peduncul — dăm sârma cu ceară şi înfăşurăm în jurul acestei sârme un fir de aţă colorată întocmai ca la mosoarele cu aţă.

Dăm acestor flori, o poziţie de sine stătătoare, dacă fixăm sârma într'o mică sferă făcută din lut şi vopsită, după uscare, cu „emaillak".

Cu aceste pene putem realiza obiectele dela pag. 74 din cartea de cetire cl. IV.

Cuiele de cismărie şi scobitorile se aplică pe bucăţi de hârtie de Alexandria — lipindu-le.

Cu ajutorul lor putem realiza numai contururi, ca florile din bucata „Florile de ghiaţă" din abecedarul p. II sau barza dela pag. 118 din cartea de cetire cl. IV-a. Pentru această siluetă sunt potrivite scobitorile, ochiul îl formăm cu o mărgică.

Cu aceaşi uşurinţă se execută din cue şi scobitori (combinat) animalele domestice dela bucata „graiul anim." din abc. p. II.

Dar bradul, executat din cuie verzi, câtă bucurie produce elevilor. Apoi scaunul, masa, patul scara etc. ca aplicaţii la lecţiile de şt. naturale sau cetire la cl. I-a.

Trecând peste aceste uşoare exerciţii, elevii cer şi chiar inventează singuri altele, mai complicate. A fost o explozie de bucurie de nedescris atunci când, lipind cuiu lângă cuiu cu vârfurile într'un singur punct (sub formă de raze solare), ne-am pomenit cu o „floarea soarelui" de toată frumuseţea, din scobitori am făcut tulpina, iar din cuie, frunzele.

Pentru partea decorativă a clasei am lucrat un tablou întreg combinat din cuie şi scobitori şi reprezentând silueta unei biserici cu clopotniţă (turn), cu gardul făcut din cuie vopsite în verde, cu cimitirul din apropiere şi cu doi brazi falnici, alături.

Regret din tot sufletul că nu pot da un clişeu (din lipsă de mijloace) ce ar demonstra mai viu cele tratate, cred, însă, că cele expuse sunt destul de clare, dacă nu convingătoare, pentru a îndemna pe colegi să încerce.

P. Ţaţu

Chemarea de astăzi a învățătorului român

Rolul lui în educația tineretului și în educația poporului

Raport prezentat în ședința adunării generale ordinare a Asoc. învățătorilor din jud. Lăpușna și Municipiul Chișinău, în ziua de 15 Aprilie 1939

„Voi sunteți chemați de a pregăti, de a însufleți și de a întări România de mâine".

M. S. Regele Carol al II-lea

Chemarea de astăzi a învățătorului român este subiectul ce trebue să vi-l înfățișez, acum D-Voastre, potrivit însărcinării ce mi s'a dat de către Consiliul de administrație al Asociației noastre și pentru care însărcinare, țin să aduc mulțumirile mele.

Acest subiect, în limitele a două orizonturi largi de vedere: a) rolul lui în educația tineretului și b) rolul lui în educația poporului, se încadrează perfect în spațiul problemei renașterei naționale pe care și-a propus s'o realizeze actualul regim. Cred că n'am exagera, dacă am afirma că subiectul raportului de astăzi, formează, datorită situației speciale dela noi din țară — 80% din populația țării noastre sunt plugari, deci locuesc la sate, — condiția esențială a renașterii naționale, deoarece viața învățătorului român se confundă cu viața poporului din care face parte.

„Destinul" învățătorului este legat de *„destinul"* poporului și invers: — destinul neamului nostru este legat de chemarea învățătorului [1])

---

[1]) Școala basarabeană Nr. 7—8/938 — Bârsănescu. Destinul învățătorului.

Să pornim dela două constatări:

I. S'a recunoscut că: „două mari probleme se pun, din acest punct de vedere *Statului român:* — problema *tineretului* şi problema *satului.* Formarea tineretului pentru idealurile mari ale neamului şi ţării noastre şi ridicarea satelor la un nivel superior de vieaţă civilizată, fără a le înstrăina de preocupările lor firesti" [1]).

II. — „Lumea românească simte astăzi uniform, pentrucă peste deosebirile de credinţă de odinioară s'a constituit o conştiinţă nouă, unitară, 'isvorîtă din nevoia de a apăra ţara şi a-i asigura viitorul" [2]). Ori, după cum a spus D-l Prof. Andrei, actualul Ministru al departamentului Educaţiei Naţionale; — „o ţară, un popor nu se apără numai cu arma, ci şi cu *tăria sufletului* care trebue să simtă uniform", creind la noi, acea *„spiritualitate nouă"*, care să întărească braţele şi să contopească sufletul poporului cu însăşi *destinul* său.

Iată dece atunci când punem problema chemării de astăzi a învăţătorului român, de fapt, noi punem problema renaşterii noastre naţionale, care nu poate să se înfăptuiască complet decât prin activitatea şi prin puterea creatoare a învăţătorului.

Desigur că, munca în renaşterea culturală, socială şi economică a unui popor, nu poate fi numai opera învăţătorului. Ea este foarte vastă şi atât de complexă pentrucă contribue şi conlucrează la ea toţi factorii de progres ai naţiunei.

De altfel, la noi — o ştim cu toţi — s'a şi luat în consideraţie acest principiu, deoarece prin noua lege a *„Serviciului social"* se obligă fiecare slujbaş să-şi dea contribuţia sa de muncă pentru înălţarea culturală a poporului român. Totuşi, trebue să recunoaştem odată cu autorităţile superioare, că „tipul de învăţător necesar vremii noastre de astăzi, n'a fost realizat. Căci învăţătorul de astăzi şi de mâine nu trebue să fie un *vag apostol,* cu bune intenţii şi însufleţire, dar fără o mai adâncă specializare în munca sa. El trebue să ştie că e falşă ideea unei culturi generale, aceeaşi pentru

[1]) Noua programă analitică a Şcoalelor normale. Monit. Of. Nr. 229.
[2]) D-l Armand Călinescu — Buletinul Of. al M. Ed. Naţ. Nr. 1 pag. 6/939.

toată lumea. El trebue să se pătrundă de ideea unei culturi organice şi specifice care să răsară din cunoaşterea realităţii şi din deprinderea unei metode adecvate. Pe lângă misionari şi apostoli, pe lângă meseria sa de dascăl şi Comandant străjer, învăţătorul trebue să fie şi un technician al muncii culturale" [1]).

Dar care este această realitate pe care trebue s'o cunoască şi de care trebue să ţină seamă învăţătorul, modelând-o conform noului ideal de vieaţă ?

Răspunsul e uşor de dat pentru oricine. Această realitate este : — copilul şi satul ; adică societatea copiilor : — *tineretul* şi societatea părinţilor : *satul*, — poporul, pentrucă dacă oamenii nu trăiesc izolat, nici vieaţa lor nu se manifestă izolat, ci este un întreg complex de manifestări ce se nasc şi se petrec, în anumite *cadre*, cu nesfârşite posibilităţi de vieaţă, din care isvorăşte ca dintr'un isvor de reînoire a poporului : *satul.*

Dar, aceasta nu trebue să însemne neglijarea oraşelor, după cum, tot aşa când vorbim despre *tineret*, nu trebue să ne gândim numaidecât la *minoritatea* tinerilor dela oraş sau cari sunt înscrişi şi frecventează o şcoală oarecare, ci trebue să se înţeleagă înglobarea întregului tineret de 7 ani până la 21 ani, — fie dele sate, fie dela oraşe.

I. Ce fel de viaţă ducea acest tineret, înainte de înfiinţarea *Străjii Ţării* şi a Pregătirii Premilitare, în special tineretul dela sate? Afară de şcoală nu exista, la sate înainte vreme, — nici un fel de înjghebare de *vieaţă educativă* mai înaltă, supravegheată şi îndrumată.

Nimic. Câteva *şezători de iarnă*, cu ghicitori, glume şi poveşti ; *horele* şi câte-va jocuri ca : *„puricile"* şi *mingea ; petreceri tinereşti : „Andriiul"* — ce se făcea în noaptea de 29 Noembrie, prin grajdurile mai încăpătoare din sat, iar vara *plimbările* la pădure sau pe pajiştea din marginea satului.

Asta, la cei mai în vârstă : *adolescenţii* — *flăcăii* şi *fetele mari.* Cât priveşte copiii dela 7 ani în sus, nici nu poate fi vorba de vre-o organizaţie educativă.

[1]) Noua programă analitică a Şcoalelor Normale Monit. Of. Nr. 229/938, 3 Octombrie, pag. 4626.

Astăzi, lucrurile s'au schimbat!

Prin Straja Ţării şi Pregătirea Premilitară, tineretul a fost dat pe mâna învăţătorului într'o vastă organizaţie care face cinste Ţării noastre. In calitate de educator, în şcoală, Comandant de Stol, Comandant premilitar,—învăţătorul este chemat să organizeze şi să conducă, - dând o îndrumare nouă —vieaţa clocotitoare a acestui viguros tineret, înzestrat cu atât de frumoase, multiple şi bogate calităţi native, — în nuclee—comunităţi de vieaţă mai înaltă, altoită tot pe originalitatea sufletească a poporului nostru. Aceasta înseamnă că tineretul este educat în aşa fel, ca să folosească toate bunurile culturale strânse de noi până acum şi să-l facă în stare, ca să ia parte activă la creearea de bunuri culturale, în viitor. Deci, rolul învăţătorului este să organizeze în cadrul străjeriei şi-a Preg. Prem. vieaţa sportivă a tineretului, prin şezători, hore, jocuri sportive, coruri, pentru că muzica exaltă, înalţă şi entuziasmează, echipe de teatru şi altele. Totodată se încadrează şi tineretul în munca sfântă pentru renaşterea Ţării — conform idealului nostru naţional.

Un tineret activ, care să se integreze în viaţa activă a naţiunei, să se bucure de toate binefacerile culturii şi-a civilizaţiei este desigur cel mai mare rol al învăţătorului ca educator în şcoală şi Comandant în *armata albă* a Regelui Străjer.

Apoi în şcoală, prin aplicarea intensivă şi extensivă a principiilor, care stau la temelia nouii programe analitice: *„formarea personalităţii"*, *„tehnica muncii culturale"* şi-al *„activităţii în unităţi sociale"* [1]) desvoltând aceste comunităţi de muncă educativă, în aşa fel ca ele să cuprindă şi cadrul larg al satului, după cum spune şi D-l Prof. Rădulescu-Motru cu multă dreptate, că: „Copilul să simtă că intrând în şcoală, intră într'o lume nouă *de posibilităţi*. In jurul lui să se desfăşoare o muncă de technică superioară cum el n'a cunoscut în familia sa. Materialul didactic, laboratoarele, atelierele, câmpurile de experienţe şi tot ce are atingere cu şcoala, să-l uimească prin bogăţia lor, să-i impună admiraţie. Numai aşa

[1]) Programa Analitică a Şcoalelor primare Monit. Oficial Bucureşti 1938, pag. 46—50.

mistica cea veche, cu care el vine din familie va fi înlocuită cu una nouă" [1]). Adică transformarea concepţiei despre binefacerile şcoalei, care nu-i mai schimbă soarta celui ce-o urmează, ci *„înobilează munca"* şi desvoltă calităţile.

II. — Să trecem acum la a doua latură a muncii învăţătorului: *Satul.* Satul constitue o realitate naţională de foarte mare importanţă; în viaţa noastră, viaţa satului joacă un rol mare. Dar, ştiţi ce fel de vieaţă este în sat? O vieaţă lipsită de multe bunuri culturale, lipsită de organizare şi de iniţiativă. Un imens rezervor al unei *„culturi minore"*, bazată pe un tradiţionalism conservator de deosebită valoare istorică şi naţională, dar lipsit de bunurile civilizaţiei; *satul*, chezăşia dăinuirii noastre ca popor, în starea actuală constitue un pericol pentru afirmarea şi renaşterea noastră naţională. Pradă unui *„individualism perimat"*, lipsit de entuziasm şi de idealism; pradă unui misticism profan plin de întuneric, pradă sărăciei şi lipsei de cea mai elementară civilizaţie şi educaţie sanitară, sătenii noştri cad victime boalelor sociale şi infecţioase. Sunt sate unde tuberculoza, tifosul exantematic şi malaria sunt endemice. Săteanul nostru duce o viaţă de subnutriţie alimentară şi de subconsumaţie economică.

Timpul liber şi-l petrece în beţie, prin cârciumi sau prin vecini, de unde se nasc bătăi şi crime.

Având familii numeroase sunt săteni, cari nu pot face faţă întreţinerii ei. Copiii vin la şcoală îmbrăcaţi în zdrenţe şi desculţi. Rari sunt acei ce citesc o carte pe an, sau vreun ziar. Regimul actual moşteneşte, în această privinţă, una din cele mai triste moşteniri, din câte au lăsat partidele politice, cari deşi, din punct de vedere ad-tiv, au făcut ceva lăudabil, din punct de vedere al conducerii poporului, al guvernării lui—s'au desinteresat complet.

Partea economică, socială, şi mai ales cea culturală au fost lăsate pe al doilea plan. Subt actualul regim am făcut un pas mare mai departe. Prin legea de organizare a Serviciului social, care vine să coordoneze toată munca de re-

[1]) Şcoala şi mistica de familie — Prof. Rădulescu-Motru, Bulet. Of. al M. E. N. Nr. 1 | 939 pag. 17—20.

naştere, în Căminul Cultural, satele noastre au fost îndreptate pe adevăratul lor drum de progres şi pe prosperitate.

Dacă înainte munca învăţătorului era izolată, astazi toţi slujbaşii ţării sunt chemaţi să-şi dea contribuţia lor la ridicarea satelor prin Căminele Culturale, care conform dorinţei M. S. Regelui trebue să devină *„centrul de strălucire a vieţii locale"*.

Pentru cultura poporului, au început să se organizeze cursuri şi şcoli ţărăneşti, cu rezultate acum la început modeste, dar cu un orizont de realizări ce ne îndreptăţeşte să credem într'un viitor luminos destul de apropiat.

Care este rolul învăţătorului în această vastă operă de redeşteptare şi afirmare naţională? Dela început trebue să recunoaştem că, învăţătorul ca tehnician al muncii culturale la sate, este cel dintâiu chemat să fie conducătorul cel mai firesc şi educatorul cel mai indicat al poporului. Aceasta nu înlătură colaborarea şi munca celorlalţi factori de cultură din sat, cari trebue să vină cu toată dragostea să colaboreze şi să se jertfească pentru cultura poporului, cu tot ce au mai bun şi mai de preţ. Învăţătorului îi revine însă, sarcina să fie conducător de cămin, de bibliotecă, de cor, de orchestre şi fanfare săteşti, organizator de cooperative, de obştii de solidarizare şi de asistenţă socială a sătenilor, cu scopul îmbunătăţirii vieţii lor materiale, organizator de tot felul de aşezăminte menite să schimbe viaţa satelor noastre adormite: ca terenuri de sport, băi, parcuri de odihnă, etc. Deasemenea învăţătorul poate fi primar în sat. Prin aceasta nu trebue să se înţeleagă numaidecât că el ar face politică.

N'am luptat noi oare contra politicianismului care îşi găsise loc şi în şcoală? Dealtfel, astăzi primarul este considerat funcţionar public şi nu înţelegem dece când învăţătorul are un rol aşa de mare în sat, când el este chemat să ducă pe umerii lui răspunderea unei renaşteri spirituale, dece să nu poată fi numit primar? Se poate oare Statul lipsi de un element de valoare — cum este el — în opera sa de renaştere administrativă? Credem că nu! Asta nu ca o regulă generală, ci numai în satele unde nu se vor găsi persoane care să corespundă chemării vremurilor de astăzi, credem că trebue să

se admită cererea noastră, şi să se modifice legea ad-tivă în acest sens. Afirm cu toată tăria că această măsură ar fi numai pentru folosul ţării. Cu o condiţie ca nota de apreciere a organelor administrative să fie trecută pe statul personal şi luată în consideraţie la înaintări.

Deci, rolul învăţătorului în educaţia poporului este un *„rol precumpănitor"*, — animator al tineretului, sfătuitor al părinţilor şi organizator al vieţii săteşti, el este chemat să fie crainicul vremurilor noui pe care le dorim cu toţii.

Provocând „conflictul între două spiritualităţi, cum spune D-l I. C. Petrescu, a uneia de împrumut şi a alteia creiată de el, născută din activitatea sa, învăţătorul este precursorul lumei noui" [1]). In el trăeşte şi clocoteşte intens idealul nostru naţional, după cum ne-a spus şi M. S. Regele în neuitatul congres dela 8 Iunie 1936: „Astăzi în faţa primejdiilor cari tind să ne cotropească din dreapta şi din stânga, de peste tot, problema învăţătorului s'a schimbat. El nu mai este acela care va trebui să înveţe numai buchea cărţii, nu mai este acela care până acum a avut şi un rol economic, astăzi toate astea trebue să dispară în faţa pericolului enorm şi *ceeace se cere învăţătorului este întărirea sufletului Românismului şi prin românism vreau să înţeleg, scoaterea virtuţilor latente ale acestui neam*, ca să facem din el una din ginţile cele mai falnice ale lumii" [2]).

Educator, pildă de vieaţă, de virtute, de muncă şi de credinţă, iată chemarea de astăzi a învăţătorului român. Chemarea lui este o chemare de dincolo de lume; — chemarea dumnezeirei pentru ridicarea oamenilor din robia patimelor şi ale întunericului; dela animalitate spre umanitate, spre iubirea de adevăr şi spre fericirea actualizării virtuţilor şi puterilor noastre creatoare.

Dar pentru ca acest rol să-şi capete întrupare în vieaţă, învăţătorul, care poate face minuni şi singur, trebueşte totuşi ajutat şi încurajat. Cu această ocazie ţinem să aducem mulţumirile noastre pentru organizarea pe lângă Şcoala Nor-

1) Învăţătorul de I. C. Petrescu, Almanahul învăţătorilor pe an. 1939.
2) Cuvântarea M. S. Regelui Carol II — rostită la Congresul general a învăţ. din 8 Iunie 1936, — pag. 10—11. Almanah. Inv. 1939.

mală Superioară a secţiunii învăţământului primar, conducătorilor noştri eminenţi de astăzi.

In concluzie vă rog să binevoiţi a delibera şi a admite următoarele deziderate:

1. Invăţătorul—ca educator şi conducător, adică în acelaş timp un artist şi un om de ştiinţă, — are menirea de a face să se nască în popor, acea *„spiritualitate nouă"* necesară vremii de acum şi de a face ca sătenii să trăiască cu intensitate stările de cultură şi de civilizaţie actuală.

Bun organizator, animator, educator şi *conducător* el devine exponentul principal al năzuinţelor populare.

2. El trebue stimulat şi ajutat, pentru ca munca lui să nu fie fără farmecul ce i se cere. Dar cum? Propunem:

a) Să se creeze de Stat, pentru învăţătorii muncitori şi bine calificaţi recompense speciale, cum ar fi *„acordarea de decoraţii"* care să evidenţieze personalităţile creatoare.

b) Atunci când un învăţător dovedeşte tragere de inimă şi pricepere într'o activitate oarecare, să fie ajutat şi încurajat prin acordare de mijloace materiale în acea direcţie. Fiecare minister şi asociaţie culturală precum şi asociaţia noastră să aibă fonduri speciale pentru aceasta.

Aceasta ar fi recunoaşterea unei munci tăcute, dar de-o valoare foarte mare pentru ţară. De exemplu, acordarea din Partea Străjii Ţării, Preg. Prem. Asociaţia Inv. Serviciul Social, de premii ca, instrumente, cărţi, materiale de lucru etc.

3. Invăţătorii să poată fi numiţi primari în sat, directori ai Căminului Cultural şi să fie utilizaţi după aptitudinile dovedite.

4. Cursurile şi Şcoalele ţăreneşti să devină obligatorii, cu funcţionare statornicită pentru totdeauna printr'o lege specială. Să se înfiinţeze şcoli regimentare sau de garnizoană ostăşeşti cu durata serviciului militar, cu o programă analitică asemănătoare cursului inferior de gimnaziu — minimală, cu ostaşii care la încorporare au cel puţin 4 clase primare. Aceasta ar contribui mult la ridicarea nivelului cultural al poporului nostru, pentrucă ştim cu toţii că multe elemente de

valoare rămân fără învăţătură superioară din lipsă de mijloace. Dar, aceasta ar contribui şi la înălţarea culturală a oştirii noastre glorioase şi pe care o admirăm cu toată dragostea.

5. Stolurile de străjeri depe lângă fiecare şcoală să înglobeze şi pe copiii, cari n'au loc în şcoală sau nu urmează şcoala.

Ziua de Joi să devină o zi din vieaţa spontană a întregului tineret din circ. şcolară—obligat a veni şi frecventa străjeria.

6. Învăţătorul trebue să muncească pentru ridicarea economică a satului, pentru organizarea şi civilizarea lui pe baza originalităţii specifice a locului, a regiunei, a datinelor, a tradiţiilor sănătoase, organizând timpul liber al sătenilor în Căminele Culturale. Învăţătoarele a gospodinelor din sat, prin organizări de şcoli de gospodine.

Învăţătorul trebue să fie un om de *iniţiativă, inovator*— în slujba satului—un idealist creator.

El este *„Creerul naţiunei"* — după cum s'a exprimat D-l G. M. Ivanov într'un articol publicat în ziarul România. [1]).

„Colaborator al Regelui şi al Poporului" cu aspiraţiunile căruia se contopeşte cu toată ardoarea sufletului său.

8. Învăţătorul este, prin rolul său imens, — principalul exponent al unităţii noastre naţionale. A fost în trecut, aşa trebue să fie şi în viitor. Depăşind, personalitatea învăţătorului haretist—entuziast şi bun apostol,—el trebue să fie în ultima analiză un artist al educaţiei şi un conducător cinstit al poporului.

Inchei raportul meu, prin aceste cuvinte epocale, adresate învăţătorilor români de preşedintele nostru iubit, D-l Ministru Ţoni: „La chemarea Ţării şi la chemarea Regelui,— pildă pentru toţi de vrednicie şi de înţelegere superioară a datoriei,—învăţători români, fiţi ca 'ntotdeauna, fiţi astăzi, mai mult decât oricând, ostaşii eroici ai acţiunii ce se înte-

[1]) România din 19/II/939 - Invăţătorul şi noua disciplină de G. M. Ivanov

ţeşte, pentru ca prin învăţătura cea sănătoasă, prin munca interesului comun şi prin unirea, în gând şi simţire a tuturor fiilor săi, neamul românesc, încrezător în forţa sa şi tare pe dreptul său, să sporească necontenit patrimoniul de cultură şi civilizaţie al omenirii" [1].

[1]) Activitatea socială a învăţătorului de D. V. Ţoni. Eulet. Oficial al M. E. N. pe anul 1939 Nr. 1, pag. 16.

Inv. **N. I. Olaru**
Membru în Comit. As. Inv. Lăpuşna

In atenţiunea colegilor

Se aduce la cunoştinţa membrilor Băncii „Spiru Haret" că la asistenţa medicală mai colaborează şi D-l D-r C. Ceapă, având specialitatea boli chirurgicale şi de femei.

Adresa: Chişinău str. Vasile Alexandri Nr. 2, Telefon Nr. 17—78, Orele de consultaţie 3—6 p. m.

Consiliul de Administraţie al Băncii Spiru Haret în şedinţa din 22 Aprilie a donat Ministerului Apărării Naţionale suma de 5000 lei, pentru fondul Apărarea Pasivă.

Depunerea jurământului

noilor comandanţi de străjeri

Marţi, 18 Aprilie, a avut loc în Chişinău într'un cadru festiv solemnitatea depunerii jurământului de credinţă noilor comandanţi şi comandante străjeri din Municipiul Chişinău şi judeţul Lăpuşna.

Solemnitatea a fost prezidată de d-l profesor Ştefan Gheorghiade, comandantul străjerilor din Ţinutul Nistru.

Au mai participat: autorităţile şcolare secundare şi primare, d-na Ana Negrescu, din partea comandamentului de străjere din judeţul Lăpuşna, d. S. Pamfil, comandantul străjerilor din judeţul Lăpuşna, preotul Victor Popovici, confesorul străjerilor, etc.

Solemnitatea a început cu obişnuitul ceremonial străjeresc, după care, un nou comandant a cetit crezul străjeresc.

Intr'o inimoasă cuvântare, d-l Ştefan Gheorghiade a arătat frumosul rol pe care-l au nouii comandanţi, înrolaţi prin jurământ în marea armată albă.

Repartizaţi apoi pe grupuri de câte 12, nouii comandanţi în număr de peste 200, au prestat legiuitul jurământ, care a fost luat de preotul Victor Popovici, confesorul străjerilor.

———

Sădirea pomilor

Serbarea Sădirii Pomilor s'a desfăşurat în Chişinău în ziua de 19 Aprilie, în cadrul unei frumoase solemnităţi.

Mii de străjere şi străjeri s'au adunat lângă dealul de la Râşcani în apropierea parcului Carol II.

La ora 10, la locul de plantare, fusmos împodobit cu drapele s'a oficiat un serviciu divin de către I. P. S. Efrem Tighineanu, înconjurat de un sobor de preoţi.

Au fost de faţă: Ex. S. d. Rezident Regal Gh. Cazacliu, d. G. Glod secretar general al Ţinutului, d. lt. colonel Dobjanschi prefectul judeţului Lăpuşna, colonel Bratan, V. Cristi, primarul municipiului, Macovei — inspector general al învăţământului, d-nii generali Marinescu şi Bălăcioiu vice-primari ai municipiului, d. Constantinescu inspector general silvic, profesor Ştef. Gheorghiade — Inspector Comandant — Străjer al Ţinutului, S. Pamfil — comandant străjer; d. Filimon — inspector financiar al Ţinutului, chestorul Motaş şi un public numeros.

După terminarea serviciului divin I. P. S. Efrem Tighineanu într'o însufleţitoare cuvântare s'a adresat copiilor, spunând că „la început Dumnezeu a aşezat pe oameni într'o grădină înfloritoare cu pomi roditori. Din cauza neascultărei oamenii au fost goniţi din raiu, şi a trebuit să vie Mântuitorul ca să înveţe pe oameni să facă din Pământ un Raiu cu pomi roditori. Căci omul bun este ca şi un pom roditor.

După ridicarea pavilionului şi executarea programului străjeresc de către Şcoala Normală de băieţi, a luat cuvântul d. Rezident Regal Gr. Cazacliu care a spus următoarele:

„Se cuvine în ziua de astăzi să aducem mulţumiri şi laude M. S. Regelui Carol al II-lea, care tocmai prin serbarea sădirei pomilor a vrut să facă să renască dragostea strămoşească pentru natură, pentru codrii verzi — care este mândria, frumuseţea şi bogăţia plaiurilor noastre natale".

„Să trăiască M. S. Regele Carol al II-lea".

Depunerea jurământului

noilor comandanţi de străjeri

Marţi, 18 Aprilie, a avut loc în Chişinău într'un cadru festiv solemnitatea depunerii jurământului de credinţă noilor comandanţi şi comandante străjeri din Municipiul Chişinău şi judeţul Lăpuşna.

Solemnitatea a fost prezidată de d-l profesor Ştefan Gheorghiade, comandantul străjerilor din Ţinutul Nistru.

Au mai participat: autorităţile şcolare secundare şi primare, d-na Ana Negrescu, din partea comandamentului de străjere din judeţul Lăpuşna, d. S. Pamfil, comandantul străjerilor din judeţul Lăpuşna, preotul Victor Popovici, confesorul străjerilor, etc.

Solemnitatea a început cu obişnuitul ceremonial străjeresc, după care, un nou comandant a cetit crezul străjeresc.

Intr'o inimoasă cuvântare, d-l Ştefan Gheorghiade a arătat frumosul rol pe care-l au nouii comandanţi, înrolaţi prin jurământ în marea armată albă.

Repartizaţi apoi pe grupuri de câte 12, nouii comandanţi în număr de peste 200, au prestat legiuitul jurământ, care a fost luat de preotul Victor Popovici, confesorul străjerilor.

Sădirea pomilor

Serbarea Sădirii Pomilor s'a desfăşurat în Chişinău în ziua de 19 Aprilie, în cadrul unei frumoase solemnităţi.

Mii de străjere şi străjeri s'au adunat lângă dealul de la Răşcani în apropierea parcului Carol II.

La ora 10, la locul de plantare, frumos împodobit cu drapele s'a oficiat un serviciu divin de către I. P. S. Efrem Tighineanu, înconjurat de un sobor de preoţi.

Au fost de faţă: Ex. S. d. Rezident Regal Gh. Cazacliu, d. G. Glod secretar general al Ţinutului, d. lt. colonel Dobjanschi prefectul judeţului Lăpuşna, colonel Bratan, V. Cristi, primarul municipiului, Macovei — inspector general al învăţământului, d-nii generali Marinescu şi Bălăcioiu vice-primari ai municipiului, d. Constantinescu inspector general silvic, profesor Ştef. Gheorghiade—Inspector Comandant—Străjer al Ţinutului, S. Pamfil — comandant străjer; d. Filimon — inspector financiar al Ţinutului, chestorul Motaş şi un public numeros.

După terminarea serviciului divin I. P. S. Efrem Tighineanu într'o însufleţitoare cuvântare s'a adresat copiilor, spunând că „la început Dumnezeu a aşezat pe oameni într'o grădină înfloritoare cu pomi roditori. Din cauza neascultărei oamenii au fost goniţi din raiu, şi a trebuit să vie Mântuitorul ca să înveţe pe oameni să facă din Pământ un Raiu cu pomi roditori. Căci omul bun este ca şi un pom roditor.

După ridicarea pavilionului şi executarea programului străjeresc de către Şcoala Normală de băieţi, a luat cuvântul d. Rezident Regal Gr. Cazacliu care a spus următoarele:

„Se cuvine în ziua de astăzi să aducem mulţumiri şi laude M. S. Regelui Carol al II-lea, care tocmai prin serbarea sădirei pomilor a vrut să facă să renască dragostea strămoşească pentru natură, pentru codrii verzi — care este mândria, frumuseţea şi bogăţia plaiurilor noastre natale".

„Să trăiască M. S. Regele Carol al II-lea".

Toată asistenţa în sunetele Imnului Regal aclamă pe M. S. Regele Carol al II-lea.

Mai vorbesc d. primar V. Cristi; inspectorul învăţământului d. Macovei, d. Constantinescu inspector general silvic şi d. comandant străjer Pamfil.

După aceasta s'a început plantarea pomilor, E. S. d. Rezigent Regal Gr. Cazacliu dând exemplu şi îndemn tineretului.

Cărţi:

N. F. Costenco: Ore, poeme Chişinău, 1939.

In sat la noi, la Cegoreni,
Printre priponuri şi ponoară,
Şerpuie drumuri lungi de cară.
Iar cerul—clopot de azur —
E 'ncins de vii jur împrejur.

* * *

La noi nu este ca aiurea:
S'auzi în freamăte pădurea;
Să vezi la şipot de cişmea
Ghilind neveste pânză nouă,
Pe nalba jilavă de rouă
Cum o întind - cărări de nea;
Să vezi şi fete la uluc,
Sub plasa umbrelor de nuc,
Cum râd, se sghihue şi ţipă,
O tinereţe de risipă...

* * *

Din când în când, pe lângă hat,
Cu mers de raţă, legănat,
Trec fetele de măritat
De cântec şi mireasmă pline;
Cu gene lungi pe ochi plecate,
La trecători când vor să cate.
Roşeaţa feţei, de ruşine,
Le stă atât, atât de bine.
Şi râde apa 'ncetişor
Când se revarsă pe picior
Din cofele prea pline.

* * *

In sat la noi trăiesc buneii.
Sunt fruntea satului: răzeşi.
Au casă mare cu şindrilă
Şi 'n faţa casei doi cireşi.
Dar casa lor nu este vilă,
Ci, doar o cuhnie de chirpici,
Cu grinzi de nuc şi mintă creaţă.
Uscată an de an sub leaţă ;
Cu ea gătesc rachiu buneii.
Şi e plăcut la ei când seara
Un pui de zeamă fierbe' n oală,
Şi-aşa miroase-a muruială,
A grajd, a mintă şi a ceară.

* * *

Semnalăm două admirabile metafore, pentru a ne da seama de frumoasa inspiraţie a poetului. Prima: *„O tinereţe de risipă"*... a doua: *„Şi râde apa'n-cetişor, când se revarsă pe picior"*.

Sub titlul „In sat la noi", poezia de mai sus face parte din volumul „Ore" datorit d-lui N. F. Costenco.

Ieşit proaspăt de sub teasc, volumul d-lui N. F. Costenco ne prezintă un mănunchi de poeme, ale căror expresie dovedeşte frumoasele calităţi ale inspiraţiei sale de poet cu remarcabile posibilităţi de exprimare, formă, plasticitate, fond.

120 de pagini, în care cele 94 poeme se caracterizează printr'o armonioasă străfulgerare a scânteierii din sufletul autorului, — iată ce conţine volumul d-lui N. F. Costenco

Cetindu-i poemele cu atenţiune, am putea spune că dela războiu încoace. d-l Costenco e unul dintre cei dintâi poeţi basarabeni ale cărui stihuri poartă

pecetea unei sensibilități literare, ajunsă la un grad de armonioasă și fecundă intuiție. D-l Costenco prinde în graiu atâta pitoresc al naturii și al oamenilor. El oglindește în poemele sale o concepție de viață curată, îndrăzneață și sinceră; înfățișează atitudini hotărîte, simboluri întregi, tipare neasemuite. Versurile d-lui Costenco sunt versurile unui nou și valoros poet. Poezia d-sale constitue o operă menită să contribue la ridicarea culturală și literară a provinciei noastre, setoasă după slovă și gând românesc.

Dar cea mai pozitivă critică nu e aceea de a însăila în coloane de revistă fraze și cuvinte. Cetiți-i poeziile și vă veți da seama de puterea talentului său.

Și, totuși, nu pot să termin, până nu voiu reda încă unele crâmpeie dintr'o altă admirabilă poezie, intitulată „Rapsodie basarabeană".

„Dragoste, răspunde-mi, n'ai vrea undeva să fim la țară,
Cam pe-atunci când pitpalacul scoate puii în săcară;
Când în nopțile profunde, luna ca o alămâie,
Somnoroasă, lâncezește peste adormite grâie".

sau:

„Dragoste, eu am la țară o căsuță de văzduh,
Are prispă muruită și o streașină de stuh.
In ferestre, după gratii, ard mușcate în vazoane —
Și 'n ungher un mac cu 'n licăr de lumină la icoane.
Ai să intri, dar ia seama, nu sta mândră ci să-ți pleci
Tufa asta de tăciune, pragul când va fi să treci.
Nu că-i joasă ușa, însă se cunoaște din vechime:
Fără 'nchinăciune 'n casa omului nu intră nime".

P. Crihan

Constantin Moscu: *Istoria didacticei la Români, metodele de predare a scris-cetitului*—Bacău, 1938.

Autorul întreprinde o expunere evolutivă a chipului în care s'a predat scris-cetitul la noi, în decursul vremurilor. Este o încercare meritorie, cu atât mai meritorie, cu cât literatura noastră istorico-metodologică se găsește la început, așa cum remarcă și d-sa.

Numai că d. Moscu este extrem de sgârcit în comentarii. Întreaga lucrare poate fi redusă cu ușurință la o simplă înșirare de citate, adesea însăilate *prin sine însăși* într'o ținută aproximativ unitară.

Din această pricină, lectura cărții este greoaie și folosul ei real minim.

Începând cu era creștinismului nostru latin (care găsea în concepția moral-religioasă a Geto-Dacilor motive puternice de aderență) și isprăvind cu vremurile contemporane, poporul românesc a cunoscut o neîncetată grijă pentru creșterea fiilor săi.

Școala a format, încă din timpurile când însoțea biserica, locul unde se încerca realizarea „caracterului moral și a personalității sociale". Călugării din mănăstiri și dascălii sătești își împărțeau timpul între îndatoririle monahale (pe atunci mult mai întinse) și bisericești, între grija de o *anumită* spiritualitate și opera de educație, făcută într'un mod foarte apropiat cu tendințele propagandistice ale misionarismului creștin.

Epoca slavonismului religios de pildă, a fost de ajuns de mănoasă pentru răspândirea credinței, cu ajutorul li-

terei scrise. *Nicodim* este un mare exemplu. In secolul XVI ştiinţa de carte devine un instrument de cultură şi un mijloc de consemnare a faptelor cu caracter istoric. Istoriografia noastră aici îşi găseşte originea.

Metoda în această vreme (dacă se poate vorbi despre o metodă), este suficient de barbară. Se învăţau întâi literile, după care urma silabisirea şi în sfârşit, scrierea, toate în limba slavonă,—limba oficială, alături de care, cea românească îşi afirmă din ce în ce mai mult şi mai hotărât fiinţa (secolul XVI).

Cu veacul XVII pătrundem în „epoca bucoavnelor", a celor dintâi cărţi de litere pentru şcolari. La apariţie, bucoavnele aveau un conţinut strict religios: „Dela Bucoavnă se trecea Ceaslov, Psaltire, Evanghelie, Faptele Apostolilor, apoi se învaţă scrierea, puţine cunoştinţe de aritmetică şi cântările bisericeşti pe opt glasuri—Octoihul".

Prima bucoavnă a fost tipărită la Bălgrad (Ardeal), în 1699, după care a urmat alta la Râmnic, („Bucoavna pentru învăţătura pruncilor, întru care se cuprinde buchele şi slovele şi cele 10 porunci ce a dat Dumnezeu lui Moisi şi simbolul credinţii şi cele 10 fericiri cu tâlcuiala lor pe scurt") alta la Iaşi în 1755 şi câteva în Ardeal.

Înainte şi multă vreme după apariţia bucoavnelor, dascălii şi călugării uzau tot de vechea metodă a *slovenirii* (sistemul tratagelor—bucăţi de hârtie pe care se scriau literile) sau de *„sistemul tabelar"* („învăţătorul scria pe Tablă nu numai literile iniţiale ale cuvintelor, ci cuvinte întregi ale unui grup de cunoştinţe, aşa că elevul îşi imprima în memorie nu numai ordinea, ci şi legătura între anumite concepte").

Metoda lancasteriană s'a introdus la noi abia la începutul secolului XIX, iar cea dintâi şcoală pentru formarea învăţătorilor lancasterieni a fost înfiinţată la Iaşi de către N. Roznovanu şi George Cleobus.

Cam în acelaş timp s'a înfiinţat şi la Chişinău şcoala normală a lui *Hâncu Chinculev*, tot cu scopul de a forma învăţători pricepuţi în mânuirea metodei lancasteriene,

Monitorismul reprezenta într'adevăr un progres faţă cu trecutul, dar nu unul atât de însemnat, încât să grupeze pentru o perioadă de timp mai lungă, viaţa pedagogico-instructivă a epocii.

Dela metoda monitorială s'a trecut repede (către cea de a doua jumătate a secolului XIX), la metoda fonetică. Iar de aici, la cea *scriptolegă, a cuvintelor normale, metoda fonomimică şi a sunetelor vii, metoda globală.*

Precursorii metodei globale, care tinde să se aşeze la temelia viitorului pedagogic, numără pe O. Decroly, N. Adan, Jacotat şi alţii. La noi, adeptul convins al metodei globale este d. Gr. Tăbăcaru. In esenţă, predarea globală unitară, ca întreg, oricum ar fi numită vrea să înfăţişeze realitatea faptelor în ansamblul lor firesc, iar valorile fizice în unitatea lor deplină. Este contra pulverizării obiectelor de predat dovedite a fi în contradicţie cu psihologia copilului.

„Pentru copil—scrie Ed. Claparède—în adevăr, întregul nefiind un ansamblu de părţi, ci din contră un bloc, o unitate, a merge dela simplu la complex, este a se întoarce dela întreg la parte"...—„Copilul n'are la început interes decât pentru obiect în întregime, considerat ca o masă colorată mai mult sau mai puţin întinsă, mai mult sau mai puţin ciudată, care reclamă pentru

a fi apucată sau privită, cutare sau cutare mişcare a braţelor sau a capului".

Viitorul va preciza cu siguranţă, până unde merge valabilitatea acestei metode, aşa cum va trebui să recunoască imposibilitatea de a reduce sufletul copilăresc şi uman în genere, la dimensiunile unui schematism metodic foarte rigid şi foarte îngust.

D. Constantin Moscu are însă un merit incontestabil: *a început să clarifice un domeniu explorat până acum numai tangent.*

Eugen Credinţă

Vasile Pârvan: Datoria vieţii noastre. Editura Ram, Aninoasa — Gorj.

Noua editură „Ram" a edifat până acum o serie de cărţi bune, în care se tratează mai mult probleme de ordin filosofic. Studiul ce-l prezint este un mănunchiu de probleme tipărite în care vibrează o inteligenţă subtilă şi un suflet de poet. Titlul este extrem de sugestiv când ne gândim la autor care a probat prin scurta-i existenţă, prin muncă de titan, care-i datoria noastră în viaţa aceasta efemeră.

Autorul arată că continuitatea civilizaţiilor populare în timpul mileniilor este un simplu reflex al continuităţii vieţii din natură. Această evoluţie se petrece în limite de timp imens de mari, cari nu sunt accesibile controlului uman istoric, adică evolutiv uman popoarele trăiesc prin fapta precursorilor şi a revoltaţilor care, veşnic nemulţumiţi, tulbură beatitudinea leneş spirituale a contemporanilor, împingându-i să aducă modificări sacrosantelor lor tradiţii.

Aşa dar schimbările se fac de cei puţini, nu de cei mulţi. Această putere creatoare de g â n d u r i noi a fost confiscată de oligarhiile sau aristocraţiile care conduceau politic marile mase populare, iar cei recalcitranţi au fost suprimaţi cu concursul mulţimilor ignorante. Numai în epocile când conducătorii politici au avut un respect romantic pentru geniile creatoare, ei au putut crea.

Acestea sunt epocile *Elenismului* şi *Romanismului imperial.* In aceste epoci însă se introduce un sistem asemănător şcoalei contemporane, de industrializare şi multiplicare a ideilor noi şi de dresaj filosofic.

Deci, toate democraţiile, chiar şi cea actuală, au încercat înmulţirea pe cale mecanică a sufletelor superioare.

Acest sistem n'a putut să parvină la crearea de noi valori spirituale, ci doar la nişte docili papagali intelectuali. *Şcoala, instituţie educativă a mulţimilor, n'are rostul mecanic al uniformizării gândirii şi creării, ci datoria de a desanimaliza capetele de rând şi a procura mijloace tehnice de lucru pentru capetele geniale.* Noutatea spirituală are nevoie de libertate, dar libertatea nu poate înflori unde stăpâneşte spiritul de turmă.

In şcoalele aglomerate de azi *se poate crea libertatea atunci când profesorul ca şi şcolarii au starea de suflet pregătită pentru iubirea ideei.*

Iubirea idealurilor de tot felul denotă libertate de gândire şi putinţă de înflorire a sufletelor. Astăzi orice idee e pusă în valoare după interesul pragmatic pe care-l deşteaptă. Aceasta este o concepţie extrem de eronată.

De aceea toate întrebările mari ale sufletului omenesc, precum: cum să se facă cercetarea realului, cum să se îndrumeze căutarea adevărului, cum să se înţeleagă frumosul, cum să se ia

poziţie faţă de lume şi vieaţă, cum să se ajute selecţionarea naturală a talentelor şi geniilor, cum să se dea lupta cu infinita bestialitate omenească, etc. etc., — se pun din nou. Drumurile noi sunt indicate de cugetători solitari; entuziasmul celor mulţi nu ţine decât până la primul obstacol, până la prima jertfă.

Ţăria de caracter e singura noblеţă adevărată în lumea muritorilor. Pentru o unire, o contopire spirituală a tuturor forţelor, realitatea vieţii nu trebue să fie numai suma manifestărilor pragmatice ale unei societăţi, ci *complexul potenţelor spirituale*, latente în sufletul naţional şi general uman al maselor şi al indivizilor. *Supremul scop trebue să fie spiritualizarea vieţii marelui social şi cultural creator, care e naţiunea.* Metoda trebue să fie aceea *a cultivării şi selecţiunii sufletelor superioare, prin punerea la probă a fiecărui individ.*

Generaţia actuală are rolul de a curăţi drumul pentru generaţiile viitoare, care vor desăvârşi opera începută de generaţia actuală.

Sufletul cu care trebue să se lucreze este sufletul daco-roman. Există o selecţiune naturală a inteligenţelor naţionale pe baza luptei de adaptare. Mintea se ascute din generaţie în generaţie în direcţia biruirii cât mai uşoare a obstacolelor ridicate de natură şi de om. La popoarele prea chinuite de adversităţi istorice se formează un fel de carapace spirituală, care închide sufletul şi caută să-l păstreze intact (tradiţionalismul poporului nostru).

Fatalismul şi tradiţionalismul, doctrine care văd în sufletul românesc numai carapacea inertă şi pietroasă, fără să descopere că sub acest acoperiş pietros există un spirit larg şi plin de potenţe.

Fatalismului comic îi corespunde etica optimistă păgâno-creştină, Tradiţionalismului ţărănesc îi corespunde o curiozitate extraordinar de multilaterală. Netncrederii de tot ce e nou îi corespunde dorinţa de a afla taina acestei noutăţi spre a o supune. Copilul de ţăran e aruncat în lupta vieţii de mic, şi el trebue să înveţe singur să iasă din încurcături. Agerimea minţii îi e pusă la încercare fiecăruia în orice clipă, nu numai de un interes imediat şi utilitar dar mai mult de plăcerea pur estetică de a vedea scânteind un cap superior. Toată această autoeducaţie ce şi-o dă societatea ţărănească e plină de calităţi, de altfel e o realitate pe care clasa suprapusă — în mare parte de alt neam de cât poporul nostru — n'a cunoscut-o şi deci n'a avut-o în vedere la organizarea culturii sociale a naţiunii.

Fiecare naţiune trebue să-şi aibă metoda sa proprie de desanimalizare a mulţimii şi de selecţionare a talentelor şi a geniilor. *Copilul de ţăran român vioiu la minte n'are nevoie de sistemele şi metodele educative născocite de naţiunile greoaie la spirit pentru copiii lor.*

Şcoala românească trebue să pornească dela realitatea etno-psihologică a sufletului nostru naţional.

Din punct de vedere *calitativ* sufletul românului e de o finеţe şi mlădiere de neîntrecut. Din punct de vedere *cultural evolutiv* e în stadiul primei copilării.

Un suflet dela ţară, supus presiunei formidabile a capitalului ideologic contemporan, rar poate suporta povara ca să nu fie diformat.

Se preconizează deci o treptată intelectualizare pentru ţăranul nostru.

Naţionalul nu e ţinta supremă a spiritualizării, ci e material brut, care tre-

bue înobilat prin gândirea general-umană, încât creațiunile lui să devină pretutindeni și etern valabile. Cineva e național în ori ce creațiune a culturii superioare nu conștient, voit, ci inconștient, fatal.

Calitatea diferită a sufletului național e o entitate de ordin diferențial și potențial, iar nu esențial.

In tinerimea care aleargă să se cultive trebue de intensificat *nu ceea ce e țărănesc, ci ceea ce e general-uman. Cultura unei nații se naște din ciocnirea unor influențe ideologice streine, forțat ori de bună voie, cu instinctul creator național*

Un popor cu cultură țărănească este expus să ia expresia formală drept idee; ori forma e ceva neasimilabil. ea este interpretarea națională specifică, a ideei pure. Ideea singură e asimilabilă, fiindcă e general omenească.

Deci, instinctului creator al nației noastre trebue să-i oferim idei nu forme.

Spontaneitate, originalitate, însuflețire, spiritualizare a întregei noastre munci ordonate în vieață.

Spiritualizarea să fie valorificată după unitatea de măsură supremă: *etern-valabilul uman*, să fie legea perpetuă a deosebirii inertului de viu, animaliculul de uman, naturalului de cultural, materialului de spiritual.

In vieața spirituală e cuprinsă însăși legea de existență a cosmosului. Ridicându-ne și proclamându-ne una cu spiritul viu al lumii, împlinim comandamentul legii vieții pe pământ. *Dela sub-om la om, dela om la Dumnezeu.*

Nicolae Blagoi

Reviste:

România literară. — Director Cezar Petrescu. Anul I, Nr. 3, 16 Aprilie 1939. — Abonament 350 lei pe un an, adresa, Buc. I. str. Academiei 37.

Revistă, ca și Universul literar, *săptămânală.*

Salutăm apariția acestei reviste din toată inima. In ea vedem un deschizător de drumuri pentru literatura noastră. Se oglindește în ea un suflu puternic dela țară și o dragoste deosebită pentru sat. Desigur, că, în actuala sforțare de renaștere îndreptată asupra satului, ea este pe adevăratul drum. Este acesta un *neosemănătorism?* Credem că nu!

Actualul curent al culturii noastre naționale are *caracteristici* fundamental deosebite, de ce-a fost semănătorismul în literatura și cultura noastră înainte de întregire. Astăzi, noi trăim stările de conștiință specifice muncii uriașe de renaștere și mai ales de *afirmare națională.*

Satul constitue preocuparea dominantă a eforturilor din toate domeniile de activitate.

Creearea unei civilizații specifice altoită pe o cultură originală specifică, desvoltată la maximum. Iată idealul vremii noastre.

România literară, cu un cuprins foarte variat, interesant și bine orânduit, se încadrează perfect în această ordine de muncă. Cu timpul credem că-și va perfecționa și condițiunile technice de apariție, pentru ca să se pună în rândul celorlalte reviste săptămânale și lunare similare.

Ţinem să remarcăm însă, un interesant articol al D-lui Nicolae Roşu: **„Între sat şi oraş".** — O foarte reuşită paralelă între oraşul—isvor al tuturor desordinelor şi consumator până la propria sa anihilare şi *satul*—isvor de reînoire, de ordine şi de bogăţie, de credinţă şi de artă. Acest studiu al D-lui Nicolae Roşu este poate cel mai frumos imn adresat satului românesc. Ne ferim să cităm ceva din el pentrucă ar fi trebuit citat în întregime. Ne oprim însă asupra acestor două plastice şi adevărate afirmaţiuni:

I. — *„Satele sunt matricea unei inepuizabile plasme germinative,* — de aceia în sufletul lor se plămădeşte eternitatea, iar substanţa lor biologică regenerează necontenit omenirea" şi

II. — „Satul în faţa teoriilor ştiinţifice, savante şi erudite este asemenea apei care circulă necontenit în virtutea gravitaţiunei şi pe care oamenii o folosesc după nevoile şi înţelegerea lor".

Satul trăeşte veşnic, prin urmare, datorită însăşi principiului care stă la temelia lui: *Conservarea şi reînoirea vieţii omeneşti.*

Ne bucură mult preocupările acestei reviste şi o recomandăm colegilor cu toată căldura.

— — —

Parlamentul Românesc. — Director D-l N. Russu Ardeleanu. Abonament — 500 lei anual; Adresa Buc. III, Bulevardul Take Ionescu Nr. 43, Nr. 289–293 — 1 Aprilie 1939.

Număr special închinat *lucrărilor de folos obştesc,* cuprinde numeroase articole din domeniul gospodăriei din Ţara noastră, semnate de D-l *Mihail Ghelmegeanu,* D-l C-tin D. Buşilă, Ing. I. P. Gigurtu, Prof. Nicolae Petrescu, General C. Şt. Amza, Mihail Manoilescu, Ing. Gr. Vasilescu, Dr. V. Trifu, Ing. T. Tănăsescu, etc. Buletinul oficiului legislativ şi o cronică bogată.

In acest Nr., D-l Dr. C. Angelescu, fost ministru şi Consilier Regal, publică un articol: *Construcţiile şcolare, temelie a propăşirii neamului.* D-sa ne face cu această ocazie o scurtă dare de seamă asupra învăţământului primar din România. De aici aflăm că în ţara noastră este nevoie de un număr de 75.000 învăţători, adică de încă 30.000 învăţători.

Fiecare local de şcoală nou construit să fie dotat cu *bae şcolară* şi *cantină şcolară;* pentrucă „elevii trebue să fie îngrijiţi, ordonaţi în îmbrăcămintea lor; ar înainte de intrarea în clasă, spălatul mâinilor să fie obligator pentru fiecare elev". Tot aci D-sa se mai ocupă de freoeuenţa şcolară, cursuri în aer liber, învăţământul supra primar, învăţământul normal şi pregătirea agricolă a învăţătorilor şi cea de gospodărie a învăţătoarelor.

Subliniem constatarea D-Sale: *„corpul* nostru didactic a fost întotdeauna un element de ordine, de muncă; pătruns de cel mai înalt patriotism, el şi-a îndeplinit cu toată dragostea şi cu tot devotamentul datoria către ţară şi către neam". Cinste nouă dacă este aşa!

— — —

Sănătatea — revistă lunară — anul XXXIX — Nr. 2 pe Aprilie 1939. Apare în Bucureşti, sub neobosita direcţie a doctorului Sigmand-Sigma.

Este un punct de onoare pentru această frumoasă publicaţiune apariţia regulată, trecând peste toate greutăţile. Cu aceiaşi frumoasă înfăţişare, *„Sănătatea"* aduce în ultimul său număr un bogat material de specialitate, articole şi studii interesând pe oricine, semnate de distinşi medici şi publicişti precum: Maior Dr. Const. Manea; Ma-

ria H. Furtună; Emil Feder; Dr. Sam Watts; Inspector sanitar Dr. Suflery; Prof. Dr. Em. Elefteresçu; Prof. Dr. Manicatide; Docent Dr. Cajal; Dr. Sylvain Rosen; Dr. M. Marcu; Docent Dr. Aurel Voina; Dr. D. Galian; Dr. Sigma; Gallia Tudor; Voichiţa Cercel; Vasile Militaru; St. Alexiu; Dr. Ath. Combin, etc., etc.

Aridele probleme medicale sunt expuse pe înţelesul tuturor într'o formă atrăgătoare. Nu putem trece cu vederea ilustraţiile artistice cari împodobesc *„Sănătatea"*.

Prin misiunea ce şi-a luat-o şi o îndeplineşte cu atât avânt, *„Sănătatea"* este o revistă care trebue să fie nelipsită din nici o casă, din nici o bibliotecă.

* * *

Redacţia şi Administraţia revistei *„Sănătatea"*, Str. Triumfului Nr. 7—Bucureşti V.

Un exemplar 20 lei.

———

Universul literar —Director şi Ad-tor delegat *Stelian Popescu*, Abonament anual lei 220, Adresa „Universul" Buc. Brezoianu 23. Anul XLVIII Nr. 14.—Exemplarul 6 lei.

Bătrâna revistă literară ne face cinste prn seriozitatea problemelor ce înfăţişează şi prin bucăţile de artă ce publică.

Acest număr ne prezintă câteva articole de-o însemnătate remarcabilă:

1. „Cântarea României" de *Emanuil Bucuţă.*

2 Scriitorii şi Patria, de N. Crevedia şi

3 Literatură şi iubire, de D-l Liviu Rebreanu, distinsul nostru romancier.

Impresionant este legământul pe care D-l N. Crevedia îl face la sfârşitul articolului său şi pe care—ca pe-o datorie de cinste—noi îl reproducem cu admiraţie: *„Mâine, dacă va fi ca noi scriitorii, ofiţerii spiritului românesc, să ne amestecăm ţărâna cu graniţele, depe buzele noastre arse de eternitate, să sboare acelaş cuvânt sacru: Patria".*

Deasemenea ne oprim asupra problemei ce ne-a prezentat D-l Liviu Rebreanu: „Literatură şi iubire" cu o luminozitate vrednică de autor. Suntem dela început siguri, că, acest articol va face epocă în gândirea românească iar literatura va fi recunoscătoare artistului ei cel mai autentic. Nu rezumăm nimic, pentru că în întregime are farmec să fie cunoscut acest studiu vrednic de cel mai mare cugetător şi artist.

Menţionăm numai constatarea lucidă prin care *„Iubirea"* nu mai este un joc de nobili leneşi şi plictisiţi, ci o pasiune arzătoare, elementul care hotărăşte de cele mai multe ori *destinul oamenilor*, care provoacă conflicte, aduce fericiri şi prăbuşiri, care e preocupare de fiece minut a omului, *instinctul vital primordial* care călăuzeşte drumurile omenirii ca şi *foamea şi moartea"*. „Iubirea urmează ritmul vieţii ca şi literatura". Iar *„viaţa trebue să însemneze o râvnă spre mai bine, spre mai frumos, spre o purificare".*

„Evoluţia literaturii urmează evoluţia vieţii, spre îmbunătăţirea vieţii trebuesc aţintite toate sforţările. O viaţă mai nobilă va înlătura *singură* exagerările *sexologice* şi va restabili acordul între literatură şi bunele moravuri, *Nu se îndreaptă moravurile prin literatură, ci literatura se îndreaptă prin moravurile vieţii din care isvorăşte".*

De aci mai puţină îngrădire literaturei ar reeşi, însă, să nu uităm că, *cine vrea să fie scriitor trebue să fie în primul rând un om, cu o etică su-*

perioară, altfel riscă să-şi cheltuiască viaţa 'n vânt.

Facem o rezervă, pe care şi D-, Rebreanu, credem că o va aproba aceia a influenţii pe care o anumită literatură o exercită asupra tineretului necopt la minte.

Toţi câţi iau condeiul în mână, să se gândească în primul rând la *tineret;* pentrucă, dacă nu se ştie,—o spunem noi,—tineretul formează marea massă a cetitorilor şi ar fi dureros, prea dureros, ca acest tineret să fie înşelat de aparenţe şi de stările patologice ale vieţii omeneşti.

Lui trebue să-i arătăm adevărul.

Un adevăr care clădeşte, nu unul care distruge;—**adevărul creator.**

Literatura este viaţă; viaţa iubire, iar iubirea tinereţe. Să nu uităm, mai ales scriitorii, să n'o uite că **iubirea** este forţa — *puterea de reînoire* — de creaţie a omenirei.

Cine vrea să fie luminat asupra problemii să studieze acest *unic* şi *epocal* articol al D-lui Rebreanu.

———

Bibliografie

Satul şi şcoala—Nr. 7 şi 8 pe Martie—Aprilie 1939. Revistă de educaţie şi învăţământ. Apare la Cluj, redactată fiind de d-nii profesori C. Iencica şi D. Goga.

Semnează în acest număr articole importante d-nii V. Băncilă, Horia Teculescu, Dr. Lucian Bologa, C. Iencica, Dr. Ilie Dăianu, etc. Conţine o bogată şi variată cronică.

* * *

Revista şcolii — Organul Asoc. inv. din jud. Botoşani, Anul XVI, Nr. 3 pe Martie 1939. Materialul redacţional cuprinde: studii, păreri şi propuneri, literatură şi recenzii. Semnează articole d-nii: M. Apostol, Florian Stănică, M. Graur, Corneliu Buşneanu, etc.; un număr reuşit ca tehnică şi redacţionare.

* * *

Am mai primit în ultimul moment:

Revista Asoc. înv. din jud. Bălţi — Nr. 2—3 pe Februarie—Martie, 1939.

Farul Căminului — Anul V. Nr. 7-8 pe Martie—Aprilie 1939.

Ghiocei — Anul VII, Nr. 3-4 pe Martie—Aprilie 1939.

Agricultura nouă — Anul VI, Nr. 3 pe Martie 1939.

Marginalia:

Renovarea umanismului

Cu titlul de mai sus, d. profesor *Vasile Maciu* publică în revista „Însemnări ieşene" pe Aprilie, un pregnant studiu în care pune în discuţie o problemă de permanentă actualitate şi importanţă pentru viitorul omenirii: *problema umanizării omului.* Pornind dela constatarea că:

a) omenirea care trăise până în secolul trecut, despărţită în civilizaţii deosebite şi oarecum separate, este pe cale să înceapă a trăi din ce în ce mai mult în aceeaşi civilizaţie,—civilizaţia creată de tehnica industrială a occidentului european;

b) lupta pentru dominaţia economică dintre marile ţări industriale ale lumii a luat forme catastrofale, capabile să împingă omenirea la zguduiri şi prăbuşiri atât de mari, încât nu numai structura ei economică şi socială ar putea fi destrămată pentru multă vreme făcând să se piardă atâtea dintre câştigurile obţinute până astăzi cu greutate, dar şi structura culturală a omenirii ar avea de suferit transformări adânci,

care ar echivala, dacă s'ar urma pe calea apucată, cu o revenire la bărbăria evului mediu; d-sa găseşte că umanismul viitorului va trebui să se înalţe pe temeiuri cât mai raţionale şi cât mai conforme cu realitatea obiectivă.

Omul trebue să renunţe la sentimentalismul mistic şi la individualismul excesiv al trecutului, pentru a se integra unui curent de viaţă nouă în care ultimul cuvânt va trebui să fie: ***cultul raţional al valorilor umane***, izvorîte din considerarea pozitivă a omului în raporturile lui multiple cu universul comic şi cu ambianţa socială, mai ales cu aceasta din urmă.

„Omul izolat nu există, deci el nu poate fi luat ca scop al niciunei culturi, cum încercau să facă umaniştii din secolele trecute. Omul nu este numai un produs biologic, cum cred rasiştii şi mulţi biologi. El este un produs biologic şi social. Ba, dacă ne referim la ceea ce este omenesc în om, el este mai mult un produs social decât unul biologic. Nu ne naştem oameni, devenim oameni, şi devenim oameni, cu atât mai mult cu cât înţelegem mai adânc rosturile noastre sociale şi legile naturii. Străduinţa omului ca să ajungă supraom este absurdă, căci omul este un sfârşit biologic care nu poate fi întrecut. Umanismul cel nou respinge deci ideea supraomului şi socoate ca scop al său omul în omenire. Nu exaltă pretenţiile omului împotriva societăţii, nici nu admite sfărâmarea omului de către societate.

In ceea ce priveşte cunoaşterea umanismului, fără a dispreţui rolul intuiţiei ca mijloc brut de cunoaştere şi fără a neglija rostul senzaţiei şi al sentimentelor în artă şi în viaţa socială, socoate totuşi că raţiunea e instrumentul principal şi superior, prin excelenţă omenesc, cu care se poate realiza o cultură înaltă. Ţinta umanismului trebue să fie, după vechea expresie a lui Condorcet, să facă raţiunea populară. Cultura greco-romană trebuie să se considere ca punct de plecare al noului umanism, iar renaşterea, clasicismul francez şi enciclopedismul, ca etape succesive de realizarea lui. Fără să imite deaproape formele acestor culturi, umanismul le va folosi pentru crearea unei forme noi, mai generală şi mai durabilă. Stilul acesteia trebue să corespundă stilului de muncă tehnică, adică să fie sobru, simplu, precis şi viu. Opera Romantismului de toate felurile, europene şi extraeuropene, va constitui pentru umanismul viitorului un material imens ce va putea fi folosit.

Umanismul trebue să afirme cu tărie încrederea în om, ale cărui lipsuri şi decăderi se datoresc insuficienţelor civilizaţiilor de până acum şi structurii sociale anarhice, neraţionale. Omul se va realiza deplin ca om în cadrul societăţii umane, folosind maşinile şi organizând raţional munca de toate felurile. In loc să vadă în maşinism un duşman, umanismul vede în el un ajutor de care nu se poate lipsi în lupta pe care o duce împotriva forţelor oarbe ale naturii. El este universalist ca spirit şi civilizaţie, asemănându-se, din acest punct de vedere, helenismului antic şi catolicismului medieval. El consideră ştiinţa şi arta, nu ca valori în sine, ci ca valori omeneşti, întemeiate însă pe adevăr şi frumos. Deci, pentru umanism ştiinţa nu este o estetică, cum era la Greci, iar arta nu e metafizică, cum este pentru simboliştii".

* * *

G. M. Vlădescu, semnează în minunata revistă „Convorbiri literare" N. 2 articolul „Instinctul cultural". Cu un ton viu, cursiv şi plastic D-l Vlădescu

atacă mult discutata şi destul de dureroasa problemă a „crizei cetitului".

Deşi atacată de un literat, problema e tratată cu dibăcia unui psiholog versat şi bun cunoscător al sufletelor omeneşti.

D-l Vlădescu precizează că: instinctul de cultură e înnăscut, după cum înnăscut e şi instinctul muzical, că din sumedenia de oameni ce au avut ocazia să rămână cu obicinuinţa de a ceti foarte puţini au păstrat'o, cei mai mulţi transformându-se în oameni cu „interese" culturale sau mai bine zis, având „interese" culturale, pentru cari cartea e o „poză" deosebindu-i de cei ce citesc „din când în când", împrumutând cartea, pe motiv că 70 - 80 lei ar desechilibra bugetul lor de buni gospodari şi de cei pentru care orice publicaţie, fie chiar gratuită, e prilej de furie.

Şi cu caldă simpatie, multă dragoste, şi adâncă înţelegere frăţească vorbeşte de cei ce citesc noaptea cărţi scrise noaptea, de acea pleiadă de studenţi ce rămân cu taxele neachitate pentru a-şi satisface instinctul cultural, despre cei ce încă sunt mişcaţi de soarta tragică a câinelui Azor, despre cei ce primesc monede false, pentrucă nu se uită la ele, despre cei ce cred încă în sborul frenetic al iluziilor şi sunt „rămaşi de căruţă". Aceştia citesc şi vor ceti întotdeauna, cu ei îşi scot pârleala editorii. In schimb de ei nu ţin seamă scriitorii. Aceştia cer legi de asistenţă şi proteguire uitând că dacă există o criză a cetitului, există una şi mai mare a scrisului, că una e consecinţa celeilalte şi că scriitorii fiind oameni de distincţie şi nobleţă, cetitorii nu sunt decât reflexul lor. In concluzie, recunoaşte că scriitorii trebuie să-şi întărească poziţiile şi să-şi valorifice drepturile, dar în acelaş timp... să şi scrie bine.

Cuvintele cu cari termină, denotă caracter şi adâncă înţelegere a lucrurilor.

Că mulţimile n'au instinct cultural, nu e nimic de făcut, dar osândit e acela care cere prea mult pentru puţinul ce-l dă.

Tinerii noştri scriitori sunt vizaţi.

———

Poşta redacţiei

D-lui *M. Curechieru:*

Mulţumim pentru recenzie — va fi publicată în numărul viitor.

* * *

Colegii din judeţ sunt invitaţi să-şi dea contribuţia benevolă şi dezinteresată colaborând cât mai viu la revistă.

* * *

Rugăm ca recenziile să se facă într'un stil cât mai literar.

* * *

Articolele se vor trimite cel mai târziu până la 10 Mai.

Redacţia

———

Buletin profesional

Adunarea generală anuală a învățătorilor din municipiul Chișinău și județul Lăpușna

In ziua de 15 Aprilie în sala festivă a școalei de contabilitate a avut loc a XXI adunare generală anuală a corpului didactic primar din jud. Lăpușna. Adunarea a fost prezidată de D-l I. Arhip — Președintele Asociației. Din partea oficialităților au asistat D-nii: Grig. Cazacliu, Rezident Regal al ținutului Nistru, Lt. Col. Dobjanski, prefectul jud. Lăpușna, G-ral Marinescu, ajutor de primar al municipiului Chișinău, părintele Burjacovschi, din partea eparhiei, I. Iacob, inspector școlar primar, T. Malenda, din partea profesorilor secundari, precum și un mare număr de învățători din Chișinău și jud. Lăpușna.

In cuvântul de deschidere a adunării D-l I. Arhip spune: „Organizația profesională lăpușneană a luat ființă odată cu realizarea unității naționale și a avut drept preocupare principală așezarea școalei poporului pe noi baze, potrivit cu opera la care a fost chemată moldovenimea din Basarabia prin votul Unirii dela 27 Martie 1918.

La munca de trezire, de înfiripare și formare a conștiinței naționale, învățătorimea a răspuns cu toată hotărîrea și energia, reușind să înlăture greutățile din cale și să rămână pe drumul drept al datoriei. Ce a realizat școala națională din Basarabia o recunosc toți cei de bună credință. Azi, când în orizontul internațional se ridică nori grei, care

primejduesc pacea, patrimonul civilizaţiei omeneşti, când se ciocnesc interese şi ideologii deosebite, corpul didactic se află la datorie. Gândul nostru întreg şi curat îl îndreptăm către Acela care întruchipează toate aspiraţiunile neamului, către conducătorul cultural al poporului M. S. Regele.

Învăţătorimea înţelegătoare a gândului regal şi executoare a poruncilor regale, îşi exprimă din capitala Basarabiei întregul devotament.

Gândul nostru se îndreaptă apoi către Sfetnicii Tronului, către conducătorii culturii româneşti, D-nii Petre Andrei, Ministrul E. N. şi D. V. Ţoni, subsecretar de Stat. Amândoi cunosc nevoile şi durerile şcoalei şi ale învăţătorimii, precum şi revendicările lor. Problema salarizării este încă o rană deschisă în corpul învăţătoresc, mai ales pentru învăţătoriii începători. D-l Prim Ministru A. Călinescu cu ocazia Congresului G-ral al învăţătorilor din vara anului trecut, ţinut la Constanţa, spunea că problema salarizării corp. didactic nu este o chestiune de ordin financiar, ci este punerea învăţătorului într'o situaţia morală—corespunzătoare misiunei ce îndeplineşte în viaţa statului nostru. Cunoaştem jertvele ţării pentru a răspunde ameninţărilor din afară şi aşteptăm cu încredere dreptate.

D-l I. Arhip, salută apoi prezenţa între învăţători a Ex. Sale Rezident Regal Gr. Cazacliu, fiu ales al poporului basarabean, cunoscător adânc al nevoilor acestui popor, părtaş activ la toate actele istorice din 1918, subliniind că D-sa în înalta situaţie ce i s'a încredinţat, a arătat învăţătorilor toată dragostea şi hotărîrea de a ajuta la rezolvarea problemelor ce interesează şcoala şi frământă corpul didactic.

Mulţumeşte apoi P. S. Efrem, pentru cinstea ce a făcut Congresului, trimiţind pe reprezentantul bisericii şi salută pe ceilalţi oaspeţi ai Congresului: G-ral Marinescu, ajutorul de primar al municipiului, I. Iacob inspector şcolar, I. Sârbu şi Diaconescu, reprezentanţii Serviciului Social, L. Boga marele prieten al învăţătorimii, etc. Ultimul salut îl adresează presei româneşti, care stă totdeauna alături de revendicările şi durerile învăţătoreşti, care totdeauna a arătat opiniei publice rolul învăţătorului şi munca lui.

In continuare D-sa arată că în opera de redresare morală şi materială a poporului nu există latură de activitate care să nu pornească dela învăţător. Premilităria, Straja Ţării, Serviciul Social, ofensiva sanitară, cheamă la muncă şi îndrumare pe învăţători, puşi în slujba marilor preocupări ale neamului. Azi, mai mult ca oricând se cere mobilizarea tuturor conştiinţelor româneşti pentru a nu fi clintit nimic din ceeace lupta şi jertfa înaintaşilor noştri ne-a dat.

Cuvântarea domnului rezident regal

D Grigore Cazacliu, rezident regal al ţinutului Nistru, a spus următoarele :

Imi dau seama de covârşitorul rol al învăţătorimii într'un stat. Ştiţi cu toţii care este acest rol. Dvs. formaţi şi creaţi sufletele unui popor. Sfatul Dvs. este preţios la vreme bună şi mai ales la vreme rea, acolo în mijlocul poporului dela ţară. Sunteţi îndrumători ai masselor mari şi tot Dvs. sunteţi cei cari cereţi, în numele acestei masse, dreptate. Inaintaşii voştri au fost acei cari au luptat pentru mai multă lumină în satele moldoveneşti, chiar şi în vremea impilării.

Ţăranii şi-aduc aminte de ei şi fotografiile lor sunt păstrate în casele ţărăneşti, la loc de cinste, pentru că ei, înaintaşii voştri şi-au făcut datoria pe deplin.

Cunosc nevoile învăţătorimii. Un singur lucru pot să vă spun : că-mi voi da silinţa, ca doleanţele să fie satisfăcute.

Cea mai mare parte din bugetul actual al ţinutului Nistru este dat şcoalei naţionale. In bugetele comunale s'a dat toată atenţia şcoalei. Nu se mai poate tolera ca, copiii şi învăţătorii să stea în clasele nehigienice, cu ferestrele înghe_ţate în timpul iernii. Bugetul ţinutului meu prevede însemnate sume pentru construcţii şi îmbunătăţirea situaţiei materiale a şcoalei. Cunosc deasemeni obligaţiile pe cari le aveţi în îndeplinirea însărcinării, munca pe care o depuneţi în timpul unei săptămâni, în care nu mai găsiţi odihnă. Părerea mea este, că această muncă trebue să fie redusă.

Dar am şi eu o rugăminte : sunt învăţători cari nu sunt la înălţimea vremurilor. Este drept, că sunt foarte puţini, dar acest puţin nu trebuie să mai dăinuiască. Este natural

ca într'o armată ca a dv., să fie şi elemente slabe. Dv. însă, cu toţii, trebuie să veghiaţi să vă stimulaţi unii pe alţii.

Cer ca învăţătorimea să-şi facă datoria pe deplin. Învăţătorul să nu fie boier în sat, ci, alături de ţărani, să fie un luminător şi să nu uitaţi că majoritatea dintre dvs. aţi ieşit din mijlocul acestei ţărănimi.

Voiu lupta pentru ca învăţătorimea să fie pusă în drepturile ei şi să vi se respecte independenţa profesională. Controlul dvs. să rămână în mâna celor cari, învestiţi cu atribuţii speciale de control, sunt tot învăţători. Vă doresc din suflet tot succesul la acest congres învăţătoresc.

Alte cuvântări

In numele bisericii a vorbit părintele protoiereu Burjacovschi, aducând binecuvântarea P. S. Efrem şi asigurând congresul de tot concursul slujitorului altarului la sate.

In numele municipiului Chişinău a vorbit d. general Marinescu, vice-primar, aducând salutul sincer al acestei instituţii, care a fost conştientă de menirea şcoalei naţionale.

D. inspector şcolar Iacob a vorbit în numele d-lui inspector-şef şcolar Macovei.

D. col. Dobjanschi, prefectul judeţului Lăpuşna, a spus că în d-sa învăţătorimea va găsi un puternic sprijinitor.

D. prof. Temistocle Malenda a vorbit în numele Asociaţiei profesorilor secundari.

In numele comitetului cultural al Fundaţiilor regale din jud. Lăpuşna, a vorbit d. Sârbu, care a arătat rolul căminurilor Serviciului sanitar român, în care activează învăţătorii

La ora 1 după amiază şedinţa festivă s'a sfârşit.

După amiază adunarea generală a intrat în desbaterea ordinei de zi:

S'a ascultat şi aprobat:

1. Darea de seamă asupra activităţii Comitetului pe an. expirat.
2. Darea de seamă asupra gestiunei Comitetului.
3. Raportul Censorilor şi descărcarea de gestiune.
4. Bugetul pe anul 1939.

In legătură cu „fond avansuri dubioase" s'a hotărît ca

suma de 57.300 lei ce figurează la acest articol în bilanţ să fie redusă cu 31.435 lei, ce reprezintă avansurile acordate funcţionarilor dela Revizorat în anul 1929, care pe 2 luni nu primise dela stat nici un fel de salar (24.104) precum şi avansuri acordate colegilor cari astăzi nu mai sunt în vieaţă şi deci nu mai pot fi urmăriţi. Deasemenea s'a hotărît ca cheltuelile cu canalizarea şi instalarea băiei în localul „Casei Învăţătorului" să fie acoperite dela art. „Fond Sanatoriu".

5. Chemarea de azi a învăţătorului român: a) rolul lui în educaţia tineretului; b) rolul lui în educaţia poporului. Raportor D-l N. Olaru (raportul publicat în întregime în altă parte a Revistei).

6. Situaţia morală şi materială a şcoalei şi a învăţătorului. Raportor D-l I. Cernat. S'a dat mandat Comitetului de conducere pentru întocmirea unui deviz asupra acestor lucrări, angajând în acest scop un inginer constructor. Problema să figureze în ordinea de zi a viitoarei adunări generale, propunerile având ca bază de discuţii devizul întocmit.

8. S'a procedat la votarea modificărilor de statut aprobate de Congresul dela Constanţa.

La ora 19 seara adunarea a luat sfârşit.

S'au expediat cu acest prilej următoarele telegrame omagiale:

M. S. Regelui Carol al II-lea
Bucureşti

Convocaţi în adunare generală anuală, învăţătorii lăpuşneni, străjeri de totdeauna în răsăritul ţării, îşi îndreaptă gândurile către Majestatea Voastră, asigurându-Vă că astăzi mai mult ca oricând sunt gata la datorie.

Preşedintele Asociaţiei Învăţătorilor
din jud. Lăpuşna
IOACHIM ARHIP

Domnului Petre Andrei
Ministrul Educaţiei Naţionale

Bucureşti

Intruniţi în adunare generală anuală, învăţătorii din Municipiul Chişinău şi judeţul Lăpuşna — credincioşi ideii îşi vor îndeplini cu acelaş devotament misiunea de călăuzitori ai poporului către lumină şi civilizaţie.

Preşedintele Asociaţiei Invăţătorilor
din jud. Lăpuşna
IOACHIM ARHIP

Domnului D. V. Ţoni
Subsecretar de Stat la Ministerul Educaţiei Naţionale

Bucureşti

Convocaţi în adunarea generală anuală, învăţătorii din Municipiul Chişinău şi judeţul Lăpuşna mai solidari ca oricând, vă asigurăm de întregul nostru devotament şi vă promitem că vom contribui cu gândirea şi acţiunea noastră la crearea şcoalei pe care o cere desvoltările de astăzi şi de viitor a statului Român.

Preşedintele Asociaţiei Invăţătorilor
din judeţul Lăpuşna
IOACHIM ARHIP

Domnului T. Iacobescu
Preşedintele Asociaţiei Generale
a Invăţătorilor
Take Ionescu, 23—Bucureşti

Convocaţi în adunarea generală învăţătorii Lăpuşneni Vă asigură de tot sprijinul în acţiunea ce puneţi în slujba şcoalei naţionale şi a intereselor noastre de corp.

Preşedintele Asociaţiei învăţătorilor
din judeţul Lăpuşna
IOACHIM ARHIP

S'au primit următoarele răspunsuri:

I. Arhip, Preşedintele Asociaţiei Învăţătorilor Chişinău

Majestatea Sa Regele mulţumeşte învăţătorilor din judeţ precum şi Dvs. pentru asigurările de credinţă exprimate cu prilejul adunării generale.

Directorul Secretariatului particular al M. S. Regelui
EUG. BUHMAN

D-lui I. Arhip Preşedintele Asociaţiei
Domnule Preşedinte şi iubite prieten,

Rogu-te să transmiţi colegilor din jud. Lăpuşna, cari cu prilejul Congresului lor anual au îndreptat gând frăţesc către mine — calde mulţumiri. — Şi asigură-i că vor găsi întotdeauna în mine pe colegul şi sprijinitorul lor devotat.

Sănătate! D. V. ŢONI

Sumele prevăzute în bugetul Ţinutului Nistru pentru întreţinerea învăţământului primar

In bugetul Ţinutului pe exerciţiul 1939—1940 au fost trecute şi aprobate următoarele sume pentru nevoile învăţământului primar şi sprijinirea acţiunei culturale şi naţionale:

1. Întreţinerea Revizoratelor: *Lăpuşna 12000 lei, jud. Orheiu 20000 lei, jud. Tighina 12000 lei, jud. Cet.-Albă 24000 lei. Totcl 68000 lei, faţă de 75000 lei din anul trecut.*

2. Construcţii, transformări şi reparaţii de localuri de şcoli: *jud. Lăpuşna 755000 lei, jud. Orheiu 400000 lei, jud Tighina 1000000 lei, jud. Cetatea-Albă 1250000 lei. Total lei 3405000 faţă de 1505000 lei din anul trecut.*

3. Înzestrarea şcoalelor cu mobilier: *jud. Lăpuşna 300000 lei, jud. Orheiu 300000 lei, jud. Tighina 600000 lei, jud. Cet-Albă 100000 lei. Total 1300000.*

4. Înzestrarea şcoalelor cu materialul didactic: *judeţul Lăpuşna 20000 lei, judeţul Orheiu 50000 lei, judeţul Tighina 35000 lei, judeţul Cetatea-Albă 20000 lei. Total 125000 lei, faţă de 105000 lei din anul trecut.*

5. Ajutorarea copiilor săraci şi înfiinţarea de cantine: *judeţul Lăpuşna 200000 lei, judeţul Orheiu 350000 lei, judeţul Tighina 200000 lei, judeţul Cetatea-Albă 300000 lei, Administraţia centrală 300000 lei. Total 1350000 lei.*

6. Ajutorarea elevilor săraci dela şcoalele primare pentru procurarea de material didactic: *judeţul Lăpuşna 50000 lei, judeţul Orheiu 50000 lei, judeţul Tighina 50000 lei, judeţul Cetatea-Albă 50000 lei, Administraţia centrală 50000 lei. Total 250000 lei faţă de 130000 lei din anul trecut.*

7. Subvenţia comitetelor şcolare *1000000 lei.*

8. Ajutor concurenţilor la *„Tinerimea Română", colonii de vară etc. 125000 lei.*

9. Pentru sprijinirea acţiunii culturale şi naţionale *660000 lei.*

In total, pentru toate nevoile învăţământului primar din Ţinutul Nistru a fost prevăzută şi aprobată suma de 8.483.000 lei.

PROCES-VERBAL

al Adunării generale ordinare a membrilor Băncii Populare „Spiru Haret" a Corpului Didactic din jud. Lăpuşna, ţinută în ziua de 16 Aprilie 1939

Astăzi 16 Aprilie 1939, ora 10 a. m., noi membrii Băncii Populare „Spiru Haret" societate cooperativă de credit şi economie, cu sediul în Municipiul Chişinău, jud. Lăpuşna, în conformitate cu dispoziţiunile art. 35, 36, 37 şi 38 din Statute şi în urma convocării Nr. 111, consemnată în procesul-verbal de şedinţă a Consiliului de Ad-ţie din 11 Februarie 1939, ne-am întrunit în a doua şedinţă a Adunării generale ordinare, în localul şcoalei de Contabilitate şi educaţie cooperatistă agricolă din Municipiul Chişinău, strada Carol Şmidt Nr. 131, pentru a discuta ordinea de zi prevăzută în convocare.

Adunarea este prezidată de D-l Grigore Bălan, preşedintele Consiliului de Ad-ţie, conf. art. 38 din Statute, asistat fiind de D-nii Sârbu Ion, şi Arventiev Vasile, scrutători, şi Coşciug Cozma şi Puică Ioan, secretari, aleşi de Adunare. Biuroul astfel constituit va semna valabil în numele nostru toate lucrările Adunării generale.

Biuroul cercetează şi constată că s'au îndeplinit toate formalităţile prevăzute de statute şi lege pentru convocarea Adunării. Se constată că din 806 societari cu drept de vot, sunt prezenţi 111 membri trecuţi în lista de prezenţă din Registru Inventar-Bilanţ, după care o copie certificată de biuroul adunării se va anexa la dosarul cu lucrările Adunării.

Adunarea fiind în a doua convocare, se declară legal constituită, conform art. 38 din Statute, pentru a discuta şi hotărî asupra ordinei de zi, prezentată de Consiliul de Ad-ţie.

Înainte de a trece la ordinea de zi, D-l Grigore Bălan, evoacă memoria membrilor decedaţi în cursul anului societar: Gh. Ciorescu, Gr. Cernit, Visarion Gribencea, Gh. Sicorschi, Nadejda Bodiu, Vladimir Coşuţchi şi Nimfodora Trofim.

In semn de pioasa amintire şi recunoştinţă, adunarea se ridică în picioare.

1. Se citeşte apoi darea de seamă, contul de profit şi pierdere şi bilanţul încheiat la 31 Decembrie 1938.

D-l Ştefan Grosu citeşte raportul Comisiunii de cenzori, relevând că atât Consiliul cât şi funcţionarii Băncii au muncit conştiincios pentru propăşirea Băncii, fapt pentru care merită să li se aducă mulţumiri şi cere aprobarea dării de seamă.

La discuţia generală asupra dării de seamă iau cuvântul D-nii: Javroţchii, Dobânda, Gonţa, Popa-Popov, Crihan, Arhip, Solcan, Alexandrescu, Albu şi alţii, unii criticând serviciul Asistenţii medicale şi proectul de repartizarea beneficiului net, iar alţii cerând aprobarea dării de seamă prezentată de Consiliu. După ce D-l Gr. Bălan, preşedintele Consiliului de Ad-ţie, dă lămuririle cerute de unii vorbitori, Adunarea aprobă darea de seamă, bilanţul şi contul de profit şi pierdere, dând Consiliului de Ad-ţie descărcarea de gestiunea anului 1938.

2. Se aprobă următoarea repartizare a beneficiului net în suma de 165.294 lei:

1.	Fond de rezervă 10% . . . . . lei	16.530
2.	Fond cultural 10% . . . . . „	16.530
3.	Prima de muncă 12% . . . . . „	19.836
4.	Dividend la capital social 2% . . . . „	80.000
5.	Fond mobilier . . . . . „	5.100
6.	Fond creanţe dubioase . . . . . „	13.298
7.	Subvenţie revistei „Şcoala Basarabeană" . . „	10.000
8.	Subvenţie pentru imobilul Asociaţiei generale a Corpului Didactic din Bucureşti . . . „	4.000
	Total lei	165.294

3. Se procedează la alegerea a 2 membri în Consiliul de Ad-ţie în locul D-lor Vasile Muşcinschi şi Valentin Voiciulis, ale căror mandate au expirat. Se propun candidaturile D-lor: Vasile Arventiev, Alexandru Alexandrescu, Vasile Muşcinschi, Valentin Voiciulis, Theodor Popa-Popov, Grigore Leahu, Ioan Puică, Ion

Bădărău, Grigore Dobândă şi Nicolae Ermurache. D-nii Theodor Popa-Popov, Gripore Dobândă, Panait Crihan şi Nicolae Ermurache au renunţat să candideze. Candidează D-nii: V. Arventiev, Al. Alexandrescu, V-le Muşcinschi, Val. Voiciulis, Gr. Leahu, I. Puică şi I. Bădărău. Votarea secretă se face cu buletine scrise.

La dispuierea scrutinului se constată că au votat 100 membri, candidaţii obţinând următoarele rezultate:

D-l Vasile Arventiev	58 voturi
D-l Alexandru Alexandrescu . .	21 „
D-l Vasile Mnşcinschi	22 „
D-l Valentin Voiciulis	46 „
D-l Grigore Leahu	16 „
D l Ioan Puică	8 „
D-l Ioan Bădărău	9 „
D-l Popa-Popov Theodor	6 „
D-l Neculae Ermurache	5 „
D-l Grigore Dobândă	3 „

Adunarea generala declară ales pe D-l Arventiev Vasile, care a obţinut majoritatea absolută de voturi şi procedează din nou la alegerea celui de al doilea candidat, deoarece ceilalţi candidaţi n'au obţinut majoritatea statutară. Intrebaţi fiind din nou dacă-şi menţin candidaturile, D-l Vasile Muşcinschi şi-a retras candidatura, iar D-l Popa-Popov, fiind propus, acceptă să candideze la al doilea scrutin.

La despuierea celui de al doilea scrutin, se constată următorul rezultat:

D-l Alexandru Alexandrescu . .	4 voturi
D-l Valentin Voiciulis	24 „
D-l Grigore Leahu	3 „
D-l Ioan Puică	4 „
D-l Ioan Bădărău	4 „
D-l Theodor Popa-Popov	38 „

Adunarea declară ales pe D-l Theodor Popa-Popov, care a obţinut majoritatea relativă de voturi.

4. Se aleg prin aclamaţie în Comisiunea de cenzori D-nii: Ştefan Grosu, Grigore Dobândă şi Crocos Iurie, iar ca supleanţi D-nii: Alexandru Alexandrescu, Grigore Leahu şi Victor Mihalache.

5. Se alege D-l Grigore Bălan ca delegat la adunările generale ale Federalei, Institutului Naţional al Cooperaţiei şi alte instituţii cooperatiste.

6. Se votează următorul buget de venituri şi cheltueli pe anul 1939.

Nr. crt.	Felul veniturilor	Suma	Nr. crt.	Felul cheltuelilor	Suma
1	Dobânzi şi beneficii diverse din operaţiunile de împrumut, calculat la un portofoliu de 7000000 lei	500000		*Salarii şi diurne :*	
			1		
			2	Preşedinte	24000
			3	Membrii Consiliului . .	8000
			4	Comisiunea cenzori . .	6000
			5	Manco de cassă	2400
			6	Contabil	42000
			7	Ajutor Contabil . . .	36000
			8	Casier	36000
				Curier	12000
				Dobânzi la dep. s. fruct.	70000
				Dobânzi la dep. perman.	7000
				Dobânzi la efecte de plată	6000
				Cheltueli generale . .	30000
				Impozite comerciale . .	25000
				Contrib. Inst. Naţ. Coop	15000
				Donaţii şi subscripţii .	25000
				Abonamente şi reviste .	2000
				Cheltueli neprevăzute .	10000
	Total lei .	500000		Total lei . .	356400
				Venit net probab. . .	143600
	Total g-l lei .	500000		Total general lei . .	500000

Se aprobă diurne pentru membrii Consiliului de Ad-ţie cu domiciliul în Chişinău câte 50 lei şi pentru cei cu domiciliul în judeţ. câte 100 lei pe zi, iar pentru cenzori câte 150 lei pe zi.

7. Se aprobă ca Consiliul de Ad-ţie să contracteze împrumuturi pentru satisfacerea nevoilor de credit ale membrilor la Federala „Codrul" a jud. Lăpuşna, Institutul Naţional al Coop. şi alte instituţii de credit până la suma de 10.000.000 lei.

8. Se menţin normele din anii trecuţi, de care se va călăuzi Consiliul la acordarea împrumuturilor şi cari sunt următoarele :

a) Un membru se poate împrumuta până la suma de 3 ori mai mare decât capitalul vărsat, în limita maximului de 36.000 lei, plătibile în maximum 24 rate lunare.

b) Primul împrumut după înscrierea în societate se va aproba, priu excepţie, în proporţie de 3 ori capitalul subscris, cu obligaţia debitorului, ca până la scadenţa împrumutului să verse complect capitalul subscris.

c) Nu se acordă alt împrumut până nu se va achita cel puţin $^2/_3$ din împrumutul vechiu, pe cale de reţineri lunare din salar, cu excepţia cazurilor de forţă majoră, bine constatate de Consiliu.

d) Reţinerile din salar pentru amortizarea împrumuturilor se vor face prin rate lunare, debitorii renunţând în folosul Băncii la dobânda aferentă ratelor vărsate anticipat scadenţei.

e) Membrii Băncii, cari fac parte din personalul Ad-tiv al şcoalelor secundare, vor putea obţine împrumuturi numai cu girul unui profesor secundar, membru la Bancă.

9. Se va percepe la împrumuturi o dobândă de 4% plus 1% pentru fond imobil ca donaţie benevolă şi 1% la mie pentru imprimate.

10. Adunarea aprobă în prelungire cooperativei „Izbânda„ a Corpului Didactic din jud. Lăpuşna creditul de 400.000 lei, aprobat în anul trecut cu dobânda de 4%. Acest credit va fi garantat cu poliţe prevăzute cu semnăturile sociale ale Cooperativei şi cu gaj de mărfuri. Nu aprobă majorarea acestui cradit cu încă 500.000 lei, solicitat de cooperativă.

11. Adunarea aprobă Consiliului să primească depuneri spre fructificare dela societari şi nesocietari până la suma de 5.000.000 lei plătind pentru depuneri la vedere 3%, pentru depuneri sub 100.000 lei pe termen de minimum 6 luni—4% şi pentru cele dela 100.000 lei în sus pe termen de minimum 6 luni—5%.

12. Referindu-se la hotărîrea luată în mod provizoriu în anul trecut şi având în vedere că toţi membrii, afară de câţiva, au consimţit să li se facă reţineri în contul „Depuneri permanente", iar un număr destul de mare au cerut chiar să li se reţină sume mai mari decât 50 lei, Adunarea hotăreşte în mod definitiv şi obligatoriu pentru toţi membrii Băncii să se facă depuneri permanente de câte 50 lei lunar, reţinute prin state de salar. Aceste depuneri vor putea fi ridicate dela Bancă după 5

ani, cu o dobândă de 3%, continuându-se reţinerea pe altă perioadă de 5 ani.

13. Adunarea aprobă în principiu construirea unei case de odihnă la munţi şi împuterniceşte Consiliul de Ad-ţie să studieze chestiunea, să cerceteze toate posibilităţile de înfăptuire şi la viitoarea adunare generală să vină cu propuneri practice de realizare.

14. Adunarea generală ia cunoştinţă de rezultatul inspecţiilor făcute de cenzori şi organele institutiunilor de control.

15. Adunarea ia cunoştinţă de împrumuturile făcute în cursul anului expirat de membrii Consiliului de Ad-ţie şi cenzori.

16. Se ratifică înscrierea în Societate a 68 membri şi se ia act de retragerea din Societate a 30 membri, conform tabelelor anexate la dosar.

17. La chestiuni diverse un grup de membri propune şi adunarea aprobă ca în ordinea de zi a viitoarei adunări generale să se treacă şi chestiunea modificării regulamentului casei de ajutor reciproc.

Epuizându-se ordinea de zi, Adunarea generală se declară închisă la orele 10 p. m.

Preşedinte, G. BALAN

Scrutatori: V. Arventiev, I. Sârbu

Secretari: *C. Coşciug, I. Puică*

Anunţ

Se aduce la cunoştinţa membrilor Asociaţiei noastre următoarele:

La sanatoriul Asociaţiei dela Sergheevca sunt amenajate pentru sezonul de vară 5 camere cu 1 şi 2 paturi. *Taxa lunară este:*

Una cameră cu 1 pat — 500 lei;

„ „ „ 2 paturi — 900 lei.

Inscrierile se primesc la D-l Gh. Druţă, administratorul „Casei Invăţătorului" până la 1 Iunie.

După această dată camerile, potrivit hotărârii adunării g-rale din 15 Aprilie, vor fi angajate persoanelor particulare. Comitetul

„ŞCOALA BASARABEANĂ"

Apare lunar, afară de lunile Iulie şi August

Revista apare sub conducerea următorului comitet de redacţie :

Arhip I., Barbu D., Bălan Gr., Crihan P., Dragomir N., Neaga Vl. şi Ţanţu P. — secretar de redacţie.

Începând dela 1 Aprilie, a. c., d-nii V. Luţcan şi I. Bădărău nu mai fac parte din redacţie.

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA :

„Casa Învăţătorului", str. I. C. Brătianu, Nr. 87-a

CHIŞINĂU

Telefon 1839

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază

ABONAMENTUL ANUAL :

Învăţătorii din judeţ şi municipiu . . . . . lei 100

„ „ alte judete . . . . . lei 120

Instituţiile . . . . . lei 200